

סדר

ט"ו בשבט

בברסלב

עם הלכות תפלות ומנהגים ועוד

טו בשבט בברסלב...

ראיתי ונתון אל לבי לרשם בלי נדר בכל פעם בקצור איזה מעשיות הנעשים עמי בכל עת, יהי רצון שיהיה הכל לטובה: בשנת תק"ם נולדתי בקהלת-קרש נעמירוב בחמשה עשר בשבט. ימי מוהרנ"ת א'.

והנה השם יתברך עושה נפלאות גדולות בכל עת, וסבב כמה סבות לטובה בדרךים נפלאים ונוראים ואף על פי שגם אחר כך בשנתקבצנו על ראש השנה תקפ"א באומאן לא פעלתי גם כן כלום לגמר הדפוס, אף על פי כן אחר כך בשבאתי לביתי עזר לי השם יתברך והכנים מחשבות בלבי ונתן לי עצות נפלאות וכח לסבל ולהמתין לישועת השם ולבלי לפחד משום דבר מגדל הפחדים שהפחידו עלי שהוא סכנה גדולה וכו' בפרט בין שונאים כאלה וכו' וחסרון כים הקשה מכלם והשם יתברך חזקני לבלי להסתפל על כל זה, והוליד אותי בדרךים ועצות נפלאות, עד שזכיתי באותה השנה להעמיד הדפוס ולהדפיס ספרי רבנו זכרנו לברכה ספר לקומי מוהר"ן

הראשון והתנינא, וגם ספר האלף-בית ושמות הצדיקים, והכל בתקונים נפלאים ובהוספות חדשות נפלאות ונוראות המחיינ את הנפש והנה גדל הישועה הזאת של העמדת הדפוס אין כאן מקום לבאר עד היכן מגיע גם נפלא וישועה גדולה הזאת, כי היא זכות הרבים נפלא ונורא מאד שאין דגמתו לדורי דורות:

והנה תבא בשעמדותי את הדפוס ביום חמשה-עשר בשבט תקפ"א לפרט-קטן והיינו בשמחה על גדל ישועת השם אשר עזרני עד כה הזמין השם יתברך שבא על שבת קדש כבוד הרבני וכו' מורנו הרב דוד גרו יאיר בן הרב הגאון מחמלניק שהוא אחיו של כבוד רבי יוסקא גרו יאיר חתן רבנו זכרוננו לברכה ורבי דוד הנזכר לעיל בא אז מארץ ישראל והיה שלוחא דרבנן מהבולל. ותבא בשנודע לי שבא רבי דוד הנזכר לעיל מארץ ישראל לכאן, ודרבי על פי רב להסתפל על המחשבה דבור ומעשה שהשם יתברך מזמין לי בכל יום, שבודאי יש בהם איזה רמזים לצרפי לקרבני להשם יתברך ותבא עליה על דעתי מה זאת, והבנתי שזה נשלח לי רמז להזכיר עצמי בארץ ישראל

וְתַכֵּף הִתְחַלֵּתִי לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵינַי הַהִשְׁתַּקְקוֹת לָבוֹא
 לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהִבְנֵתִי אֹז שְׂאֵחַר עֵצִים רַבּוּי הַמְּנִיעוֹת שִׁישׁ
 לִי עַל נִסְיַעְתִּי לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָף עַל פִּי כֵּן אַחֵר שְׁזִכִּיתִי
 לְהַעֲמִיד הַדְּפוּס אַחֵר מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת כְּאֵלֶּה, וְהַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ נָתַן לִי בַּחֲנִיַּת אֲרִיכַת אַפִּים לְסַבֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת
 וְהוֹלִיךְ אוֹתִי בְּדַרְכֵי עֲצוֹת נִפְלְאוֹת עַד שֶׁגִּמְרַתִּי הָעֵינַי
 תִּהְיֶה לָּאֵל וְהַעֲמַדְתִּי הַדְּפוּס, עָתָה אֲנִי מִבִּין שֶׁעַל פִּי דַרְכֵי
 עֲצוֹת אֵלֹה שֶׁהַעֲמַדְתִּי הַדְּפוּס בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּדַרְכֵי
 הַסִּבְלָנוֹת הַזֹּאת וְאֲרִיכוֹת אַפִּים וּזְרִיזוֹת וּמְתִינּוֹת אֵלֹה שֶׁעֶזֶר
 לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּהֶם עַד שֶׁהַעֲמַדְתִּי הַדְּפוּס
 בְּעֶזְרָתוֹ וַיִּשְׁוּעַתּוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה, עַל פִּי דַרְכִּים אֵלֹה כְּפִי
 מֶה שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּנַפְשִׁי, יָכוֹל לִהְיוֹת שְׂאֻזָּכָה לָבוֹא לָאָרֶץ
 יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן אָף עַל פִּי שִׁישׁ לִי מְנִיעוֹת וְחֻמוֹת בְּרוֹזֵל כְּאֵלֹה
 וַיִּדְיָעָה זֶה נִתְחַזְקָה בְּלִבִּי הִרְבֵּה וְאַחֵר כֵּךְ הָיִיתִי אֲצֵל רַבִּי
 דָּוִד הַנּוֹכַח לְעִיל, וְדַבֵּר עִמִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה לִּי גַם כֵּן
 חֶשֶׁק קֶצֶת לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֵר כֵּךְ בְּיוֹם שַׁבָּת בִּבְקָר דִּבְרַתִּי
 בְּבֵיתִי עִם אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמִנוּ הִרְבֵּה מְגִדֵּל נִזְרָאוֹת קִדְשֵׁת אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, וְשָׁכַל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשֹׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל
 שׁוּם מְקוֹם בְּעוֹלָם כִּי-אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֲדָמָתֵנוּ

וְאֶרְצָנוּ וְכו' וְהָרִבְתִּי הַדְּבֹר הַרְבֵּה בְּדַבּוּרִים אֲמִתִּיִּם
בְּאֲשֶׁר הוּא בְּאִמָּת, שְׂכַל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עָקַר תְּקוּנוֹ שְׂיִהְיֶה
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (וּכְבָּר מְבֹאֵר בְּדַבְּרֵינוּ מִזֶּה עֵינֵי שֵׁם). אַחֵר כִּךְ
אַחֵר פֶּסַח נִזְדַּמֵּן שְׁהִיִּיתִי בְּחֻמְלָנִיק עַל שַׁבַּת מִיַּד עֲבָרִי
לְקַהֲלַת קֹדֶשׁ בְּאֶרְדִּימְשׁוּב לְקִנּוּת נִיר לְצֶרֶךְ גִּמְר הַהֲדַפְסָה
וְאִז הָיָה הַיֶּאֱרָצִיִּט שֶׁל הָרַב מִחֻמְעֵלְנִיק וְהָיָה שֵׁם רַבִּי דָּוִד
הַנּוֹכַח לְעִיל, וְחֻזְרָנוּ וְנִתְּנָעֲדָנוּ יַחַד וְחֹזֵר וְדֹבֵר עִמִּי בְּשַׁבַּת
קֹדֶשׁ בְּשַׁעַת שְׁתִּיָּה מִי יוֹדֵעַ אִם נִזְכָּה לְשִׁנָּה הַבָּאָה לְשִׁתּוֹת
יַחַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְרַמְזוֹ לִי מַעֲנֵן נִסְיַעֲתִי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגַם
זֶה הָאִיר לְבִי מְאֹד לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: יְמֵי מוֹהֲרֵנִ"ת ח"ב, טו-טז.

וְאִז עָשָׂה רַבִּי דָּב סַעֲדָה עֲבוּרֵי בְּלִילָה הַשְּׁנִיָּה לְיוֹם רַבִּיעִי
שֶׁהוּא לִיל חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשַׁבָּט, שֶׁהוּא זְמַן לְדַתִּי
וְהַזְמִין כָּל אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַחֲשׁוּבִים וְגַם אֶת רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף
וּבְנוֹ וְהִיָּינוּ כָּלָנוּ מְסַבִּין אֶצְלוֹ: בְּיוֹם רַבִּיעִי חֲמִשָּׁה-עָשָׂר
בְּשַׁבָּט עָשָׂה רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף סַעֲדָה בְּבֵיתוֹ וְהָיוּ אֶצְלוֹ כָּל
הַנִּ"ל וְרַבִּי דָּב גִּרֹּז יָאִיר וְקֹדֶם הַסַּעֲדָה נִגְמַר הַשְּׁלוֹם
וְהַפְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶם וְגַם בְּאוֹתָהּ הַסַּעֲדָה סִפְּרָנוּ קִצַּת מִרְבָּנוּ
זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה וְנִמְשָׁךְ עַד הָעֶרֶב, וְאַחֵר כִּךְ הִתְפַּלֵּלְנוּ מִנְּחָה

וערבית וכבר הייתי יגע מאוד כי לא ישנתי בלילה כפי צרכי, וגם ביום לא ישנתי כלל ועל כן הנחתי עצמי תכף לישן ... ואחר כך נזכרתי שעבר יום חמשה-עשר בשבט בלי שמחה כראוי והתחלתי לשמח עצמי והיה שם רבי ישעיה ממשערקאס אחד מאנשי-שלומנו, וחטפתי אותו לתוך השמחה ורקדתי עמו בעל כרחו ובתחלה לא היה מרצה כלל אבל אני הכרחתי אותו הרבה ולא היה יכול לשנות רצוני, ועל ידי זה נמשך עליו שמחה אחר כך באמת, וכמבאר אצלנו מזה שמתחלה צריכין להכריח עצמו לשמחה, ואחר כך בא השמחה באמת כמו ששמעתי מפיו הקדוש בפרוש (לקוטי תניינא כ"ג) ואלו מעט תרקודין והשמחה באותו הלילה היה יקר בעיני מאוד מפני ומפנינים, כי נתיאשתי מלשמח באותו העת, כי כבר נרדמתי, והשם היה בעזרי לבוא לשמחה אז שהוא אצלי דבר גדול כי כל זמן שאני זוכה להיות בשמחה, אפלו בחל, הוא אצלי יקר מאוד ומצוה גדולה כי רבנו זכרנו לברכה הזהירני מאוד מאוד להיות אך שמח תמיד, ולהכריח עצמנו בכל הכחות להיות בשמחה תמיד והעקר לשמח את עצמו על ידי מלי דשטותא דיקא כמבאר אצלנו כמה פעמים

(שם כ"ד) וְעַל יְדֵי הַשְׁמָחָה הַזֹּאת הֵנ"ל, עַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ לְשִׂמְחָה אַחֵר כִּךְ גַּם בְּשִׁבְת קִדְשׁ, כִּי עַל יְדֵי זֶה לְמִדַּתִּי אֶת רַבִּי יִשְׁעִיָּה הֵנ"ל לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה וְרִקּוּדִין בְּשִׁבְת קִדְשׁ וּבִפְרָט לְעִנְיַן הַנְּסִיעָה לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל הִיְתָה הַשְׁמָחָה עֶקֶר גְּדוֹל אֲצִלִּי, וְכָל שְׂמִיחָה וְשִׂמְחָה קִטְנָה וּגְדוֹלָה מְעַט וְרַב נִשְׁהִיו לִי בַּדֶּרֶךְ, הַכֹּל הָיוּ סִיעָתָא דְשִׂמְיָא כִּדִּי לְזַכְנוּ לָבוֹא לְשֵׁם, וּבִלֹּא זֶה לֹא הָיָה אֲפָשָׁר לִי לָבוֹא לְשֵׁם: שֵׁם, אוֹת לֹא -לוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת (ראש השנה א): אֲרַבְּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים הֵן, כִּי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵז הַתְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין כְּנֻזָּכָר בַּמֶּאמָר הֵנ"ל לְעִנְיַן עֶקֶר הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּכָל הָאֲרַבְּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים שֶׁהֵם יְמֵי דִין כִּי עֶקֶר בְּרוּר הַדִּינִים הוּא עַל-יְדֵי הַמֶּחֱנֶה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ כִּי כָּלם בְּמַחְשָׁבָה אֶתְבָּרְרוּ. וְעַל-כֵּן בְּכָל הָרָאשֵׁי שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רָאשִׁים בְּחִינַת מַח אֵז צְרִיכִין לְהַמְתִּיק דִּינִים דְּהֵינּוּ לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא כָּל חֵיוֹת הַקִּדְשָׁה מִן הַקְּלָפוֹת. שְׂזָהוּ עֶקֶר הַמְתַּקַּת הַדִּינִים כְּשֶׁמִּבְטָלִין אַחֲזוֹת הַקְּלָפוֹת שְׁנֵאֲחֲזִין בָּהֶם. וְעֶקֶר הַבְּרוּר הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כַּח כַּ"ל. וְאֵז זֹכִינ׳ לְשִׁיר פָּשׁוּט כְּפּוֹל מְשֻׁלָּשׁ מְרַבֵּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲרַבְּעָה

ראשי שנים בחינת שיר פשוט כפול משלש מרבע
 שזוכין על-ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח
 שמתממשין עם זאת התפלה בארבעה ראשי שנים כדי
 לברר הדעת וקדושה מן הקלפות כדי לתקן ולהשלים
 הדעת וקדושה שהוא בחינת ראש בחינת ראשי שנים
 כנ"ל:

וזה בחינת מה שקורין שירת הים לעולם בחדש שבט
 דהינו סמוך לחמשה עשר בשבט שהוא ראש השנה
 לאילנות. כי חמשה עשר בשבט הוא סמוך לעולם לשבת
 שירה. ולפעמים חל שבת שירה בחמשה עשר בשבט
 בעצמו. כי חמשה עשר בשבט שהוא ראש השנה לאילנות
 לענין ערלה ונטע רבעי. שהוא בחינת תקון חטא אדם
 הראשון על-ידי הקול המשקה את הגן שהוא שיר פשוט
 כפול משלש מרבע וכו'. שזה זוכין על-ידי התפלה בבחינת
 דין של הבעל כח וכו' וכנ"ל. כל זה הוא בחינת קריעת
 ים-סוף, בחינת "אתה פוררת בעזך ים וכו'", כמבאר היטב
 במאמר הנ"ל. וזהו בחינת שירת הים כי על-ידי המטה
 עז הנ"ל שעל ידו היה קריעת ים-סוף על-ידי זה זוכין

לְשִׁירָה בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט וְכו' הַנ"ל. וְעַל-כֵּן קוֹרִין
שִׁירַת הַיָּם בְּשֵׁבֶט הַפְּמוּד לְחֻמִּישָׁה עֶשֶׂר שֶׁהוּא רֹאשׁ
הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן זֶה כַּנ"ל: לְקוּמֵי הַלְכוֹת,
נִמְעַ רַבְעֵי ג' - עַל-פִּי תוֹרַת ח' תִּנּוּא.

וְהִנֵּה הִגִּיעַ יוֹם חֻמִּישָׁה עֶשֶׂר בְּשֵׁבֶט שֶׁהוּא יוֹם טוֹב רֹאשׁ
הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת... וְכִשְׁבָּאתִי אֲנִי וְחֻבְרֵי יַעֲקֹב זָאב
מִהַיְשִׁיבָה בַּחֲצֵי הַיּוֹם, עֲשִׂינוּ יוֹם טוֹב וְלֹא הִלְכְּנוּ בַּחֲזָרָה
לְיִשִּׁיבָה, רַק יִשְׁכְּנוּ לֶאֱכֹל בִּיחָד פְּרוֹת הָאֵילָן וְלַעֲשׂוֹת
בְּרָכוֹת כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, וְהַשְׁתַּתֵּף עִמָּנוּ רַבִּי שְׁלֹמֹה וְקִסְלֵעַר
גֵּרֹז יְאִיר, וְהִבִּיא אֶתּוֹ כָּל הַמִּינֵי פְּרוֹת שֶׁהִיָּה לוֹ בְּבֵיתוֹ, כִּי
מִנְהַגוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֵׁשׁ לוֹ יוֹתֵר מִעֲשָׂרִים מִינֵי פְּרוֹת
הָאֵילָן, וְכֵן ר"ד עִם רַבִּי אֶלְטֶר בְּנִצְיוֹן גַּם כֵּן הֶצְטָרְפוּ.

וַיֵּשְׁבוּ בִּיחָד בִּפְעוּדָה וְאֲנִי יִשְׁבְּתִי אֶצְלָם, וְדַבְּרוּ הִרְבֵּה
מִהַתְעוֹרְרוֹת, וּמִעֲנִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת ו"הָאָדָם
עֵץ הַשָּׁדָה", וּמִעֲנִין רַבְּנוּ ז"ל וּמוֹהֲרַנ"ת ז"ל, וְהִיָּה לִי חַיּוֹת
הִרְבֵּה מְזֹה, וְגַם שִׁמְחָנוּ אֶת עַצְמָנוּ, כִּי כָּבֵד הַמִּתְקַת
הַדִּינִים, (כִּי אֵלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים טִבַּת וְשִׁבְטֵי הֵם קָשִׁים
וְדִינִים שׁוֹלְטִים בָּהֶם, אֲבָל מַחֲצֵי שָׁבֶט וְאֵילָךְ נִמְתְּקוּ

הדינים), ובפרט אצלנו שעבר עלינו כל הזמן הזה יסורים
ופחדים ובלבול המוח בלי שעור, ובדרך השם שפטרנום
ונצלנו מהם... והכלל כי שמחתי מאוד, והיה לי חיות הרבה
בזה היום מסעודתנו וישיבתנו ביחד, וגם למדנו בלקוטי
הלכות, מהלכות נטע רבעי המדבר מחמשה עשר בשבט,
וזימרונו ורקדנו ובלינו את כל אחרי הצהרים בשמחה
וחרות המוחין.

והנה באלו הימים עסקתי יותר בעבודת ה' ובהתעוררות,
והכנתי עצמי בעבודה, ומכל שכן ביום י"ד שבט,
שהוא ערב ראש השנה לאילנות, ובחמשה עשר בעצמו
שהוא ראש השנה לאילנות, וגם הוא ערב ראש השנה
שלי, כי זהו יום האחרון של השנה שלי שעברה:
ימי שמואל פרק קסח.

"דע, כי יעקב אבינו, כששָׁלַח אֶת בָּנָיו - עֲשֶׂרֶת הַשָּׁבָטִים לְיוֹסֵף, שָׁלַח עִמָּהֶם נֶגוֹן שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וְזֶה סוּד: "קָחוּ מִזְמֶרֶת הָאָרֶץ בְּכָל־יֶכֶם" וְכו' (בְּרֵאשִׁית מו), בְּחִינַת זְמֹר וְנִגּוֹן, שֶׁשָׁלַח עַל־יָדָם לְיוֹסֵף, וְכִמּוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י: "מִזְמֶרֶת" - 'לְשׁוֹן זְמֹר' וְכו'. כִּי דַע, כִּי כָל רוּעָה וְרוּעָה יֵשׁ לוֹ נֶגוֹן מִיָּחָד לְפִי הָעֲשָׂבִים וּלְפִי הַמָּקוֹם שֶׁהוּא רוּעָה שָׁם, כִּי כָל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה יֵשׁ לָהּ עֵשֶׂב מִיָּחָד, שֶׁהִיא צְרִיכָה לְאָכְלוֹ. גַּם אִינוּ רוּעָה תָּמִיד בַּמָּקוֹם אֶחָד. וּלְפִי הָעֲשָׂבִים וְהַמָּקוֹם שֶׁרוּעָה שָׁם, כֵּן יֵשׁ לוֹ נֶגוֹן. כִּי כָל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב יֵשׁ לוֹ שִׁירָה שְׂאוֹמֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּרֶק שִׁירָה, וּמִשִּׁירַת הָעֲשָׂבִים נַעֲשֶׂה נֶגוֹן שֶׁל הָרוּעָה. וְזֶה סוּד מַה נִּשְׁכָּתוֹב (שָׁם ד): "וַתֵּלֶד עֲדָה אֶת יָבֵל, הוּא הָיָה אָבִי יֵשֶׁב אֲהֵל וּמִקְנָה וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל, הוּא הָיָה אָבִי כָּל תִּפְשׁ כְּנֹזֶר וְעוֹגֵב". כִּי תִכְף כְּשֶׁהָיָה בְּעוֹלָם רוּעָה מִקְנָה, הָיָה תִכְף כְּלִי־זְמֹר כְּנ"ל. וְעַל־כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהָיָה "יֹדֵעַ נֶגוֹן" (שְׁמוּאֵל א ט"ז), עַל־כֵּן הָיָה רוּעָה (שָׁם) כְּנ"ל. (גַּם מְצִינוּ בַּאֲבוֹת הָעוֹלָם כָּלָם, שֶׁהָיוּ רוּעֵי מִקְנָה). וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה כ"ד): "מִכְנַף הָאָרֶץ זְמֶרֶת שָׁמְעֵנוּ", הֵינּוּ שְׁזֻמִּירוֹת וְנִגּוֹנִים יוֹצְאִים מִכְנַף הָאָרֶץ, כִּי עַל־יְדֵי הָעֲשָׂבִים הַגְּדִלִים בָּאָרֶץ נַעֲשֶׂה נֶגוֹן כְּנ"ל. וְעַל־יְדֵי שֶׁהָרוּעָה יוֹדֵעַ הַנֶּגוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נוֹתֵן כַּח בְּהָעֲשָׂבִים,

וְאִזִּי יֵשׁ לְבַהֲמוֹת לֶאֱכֹל. וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ב) "הַנֶּצְנִים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, עֵת הַזְמִיר הִגִּיעַ", הֵינּוּ שֶׁהַנֶּצְנִים גְּדִלִים בְּאֶרֶץ
עַל־יְדֵי הַזְמִיר וְהַנֶּגֶן הַשֶּׁיֵּךְ לָהֶם כֹּחַ לִלְבֹּשׁ. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי הַזְמִיר
וְהַנֶּגֶן שֶׁהָרוּעָה יוֹדֵעַ, הוּא נוֹתֵן כֹּחַ בְּעֶשְׂשִׁים, וְיֵשׁ מְרֻעָה
לְבַהֲמוֹת.

גַּם הַנֶּגֶן הוּא טוֹבָה לְהָרוּעָה בְּעֶצְמוֹ, כִּי מִחֲמַת שֶׁהָרוּעָה
הוּא תָמִיד בֵּין בְּהֲמוֹת, הִיא אֶפְשָׁר שְׂיִמְשִׁיכוּ וְיִזְרִידוּ
אֶת הָרוּעָה מִבְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם לְרוּחַ הַבְּהֵמִיּוֹת, עַד
שִׁירְעָה הָרוּעָה אֶת עֶצְמוֹ, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ז): "וַיִּלְכּוּ
לְרַעוֹת אֶת צֹאן אֲבִיהֶם" וְכו', וּפֶרֶשׁ רַש"י: "שֶׁהִלְכּוּ לְרַעוֹת
אֶת עֶצְמוֹ". וְעַל־יְדֵי הַנֶּגֶן נִצּוֹל מְזוּהָ, כִּי הַנֶּגֶן הוּא
הַתְּפַרְרוֹת הָרוּחַ, שֶׁמְבַרְרִין רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה,
בְּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ג): "מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא
לְמַעַלָּה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הִיִּרְדָּת הִיא לְמַטָּה", כִּי זֶהוּ עֶקֶר
הַנֶּגֶן - לְלַקֵּט וּלְבַרֵּר הָרוּחַ טוֹבָה, כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אֲחֵר.
וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הַנֶּגֶן נִצּוֹל מִרוּחַ הַבְּהֵמִיּוֹת, כִּי נִתְּבַרֵּר רוּחַ
הָאָדָם מִרוּחַ הַבְּהֵמָה עַל־יְדֵי הַנֶּגֶן כֹּחַ לִלְבֹּשׁ:

וְיֵשׁ חֲלוּקִים רַבִּים בְּנִינָה, כִּי יֵשׁ נֶגֶן שָׁלֵם, וְיֵשׁ נֶגֶן שֶׁהוּא
בְּכֻמָּה בָבוֹת, וְיִכּוּלִים לְחַלְקוֹ לְבָבוֹת וְעֵינָיו: וְדַע,

שְׁהַמְלִךְ יֵשׁ לוֹ כָּל הַנִּגּוֹן כֻּלּוֹ בְּשִׁלְמוֹת, אֲבָל הַשָּׂרִים אֵין
 לָהֶם רַק אִיזָה חֶלֶק בַּנִּגּוֹן, כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ. וְעַל־כֵּן אָמַר
 דְּנִיָּאל לְנְבוּכַדְנֶצַּר (דְּנִיָּאל ד'): "אֲנִתָּ הוּא אֵילָנָא וְכוּ' וּמִזֹּון
 לְכֹלָא בֵּה". כִּי נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁהִיָּה מֶלֶךְ וַיֵּשׁ לוֹ כָּל הַנִּגּוֹן,
 עַל־יָדוֹ נִמְשָׁךְ כָּל הַמִּזֹּון, כִּי הַמִּזֹּון נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַנִּגּוֹן כֵּן"ל.
 וְעַל־כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ, אֵפֶּה שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ אֹז שֶׁהוּא יוֹסֵף, רַק
 כְּפִי מָה שֶׁסָּפְרוּ לוֹ הַשִּׁבְטִים הַנִּהְגוּתֵיו שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁלַח לוֹ
 נִגּוֹן הַשִּׁיךְ לְשׁוֹר כְּמוֹתוֹ, כְּפִי מָה שֶׁשָּׁמַע מִבְּנָיו דְּרָכָיו
 וְהַנִּהְגוּתֵיו, כִּי יַעֲקֹב רָצָה לַפְעֵל אֲצִלּוֹ עַל־יְדֵי הַנִּגּוֹן מָה
 שְׁהִיָּה צָרִיד, עַל־כֵּן שֶׁלַח לוֹ אוֹתוֹ הַנִּגּוֹן שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.
 וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לְבְנָיו: "קַחוּ מִזְמֶרֶת הָאָרֶץ בְּכָלֵיכֶם", הִנֵּנוּ
 שֶׁיִּקְחוּ בְּחִינַת הַנִּגּוֹן הַנִּי"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'זְמֶרֶת הָאָרֶץ'
 כֵּן"ל, בְּכָלִים שֶׁלָּהֶם. "וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְּחָה, מְעַט צָרִי
 וּמְעַט דְּבֶשׁ, נִכְאֹת וְלֹט, בְּטָנִים וּשְׁקָדִים" – הֵם בְּחִינַת
 מְשֻׁקּוּלוֹת וּמִדּוֹת הַנִּגּוֹן, כִּי הַנִּגּוֹן נַעֲשֶׂה מִגְדוּלֵי הָאָרֶץ
 כֵּן"ל: לְקוּשֵׁי־מוֹהֵר"ן תַּנִּינָא, סג.

וְגַם מָה שֶׁאֵין גְּדָלִים פְּרוּת בְּמִדִּינוֹת אֵלּוּ הוּא גַם כֵּן מִחֲמַת
 זֶה. הִנֵּנוּ שֶׁיֵּשׁ כְּמָה פְּרוּת שֶׁאֵין יְכוּלִים לְהִיּוֹת גְּדָלִים
 כָּאֵן, וְהוּא גַם־כֵּן מִחֲמַת זֶה, שֶׁאֵין יוֹדְעִים עֲנִינִים הַנִּי"ל. כִּי

אָבן שְׁתִּיָּה שְׁמֻמָּנָה הַשְׁתַּת הָעוֹלָם, מִשָּׁם יוֹצְאִין גִּידִין לְכָל
הָאָרְצוֹת. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם שְׁהִיָּה חָכֵם גָּדוֹל
וְיָדַע כָּל הַגִּידִין בְּפִרְטִיּוֹת, הָיָה נוֹטֵעַ עֵץ כָּל פְּרִי כִּמּוֹ
שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (קֹהֶלֶת רָבָה ב' אוֹת ז'). וְגַם בְּמִדִּינוֹת הִלְלוּ
אִם הָיוּ יוֹדְעִין הַלּוֹךְ הַגִּידִים בְּפִרְטִיּוֹת הַיֵּטֵב, הָיוּ יְכוּלִים
לִפְעַם גַּם כָּאֵן אֶת הַפְּרוֹת שְׂאִינָם גְּדָלִים פֶּה. כִּי גַם כָּאֵן אֶף-
עַל-כֵּי שֶׁהַגִּיד הַהוּלֵךְ לְמִדִּינָה זוֹ, הוּא מְסַגֵּל לְפָרִי מִיַּחֲדָתָהּ,
עִם כָּל זֶה כָּל הַגִּידִין מִתְעַרְבִין וּמִתְחַבְּרִין יַחַד. וְעַל-כֵּן גַּם
כָּאֵן בְּמִדִּינוֹת אֵלּוּ, יְכוּלִים לִהְיוֹת בְּשִׁמְתֵּרְחָקִים מְעַט יְכוּלִין
לִפְעַם גַּם שְׂאֵר הַפְּרוֹת שְׂאִין גְּדָלִים פֶּה. גַּם יֵשׁ מְצִיאוֹת
שֶׁאִם הָיוּ פּוֹתְחִים בָּאֵר בְּאִיזָה צַד, הָיוּ יְכוּלִין לִפְעַם בְּרַחוּק
מְקוֹם מִשָּׁם אוֹתָן הַפְּרוֹת הַזֵּ"ל. גַּם צָרִיכִין לִידַע הָעֲלִיּוֹת
וְהִירִידוֹת שֶׁל הָאֵבֶן שְׁתִּיָּה, וְלִידַע לְפִי הַזְּמַן, אֶת בְּחִינַת
הָאֵבֶן שְׁתִּיָּה, בְּאִיזָה בְּחִינָה וּמִדְּרָגָה הוּא הָאֵבֶן שְׁתִּיָּה
בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. וְלְפִי אוֹתָהּ הַבְּחִינָה שֶׁל הָאֵבֶן שְׁתִּיָּה בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן יָדַע אִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעֲנִינִים הַזֵּ"ל, אִךְ כָּל זֶה נֶעְלָם
וְנִסְתָּר מִן הָעוֹלָם. כִּי יֵשׁ דְּבָרִים שְׂאִסּוֹר לְגִלּוֹתָן...:

שיחות הר"ן, ס'.

צריך להזהר בבנין הבית, שלא יהיה בבנינו עין מאילני
העוֹשִׁין פְּרוֹת: ספר המדות, בית ח"ב ד.

על־ידי צדקה הפרות מצמיחין: שם, צדקה לג.

כִּשֶׁם שְׁאִסּוּר לַהֲרֹג אָדָם, כֵּן אִסּוּר לְקוּץ אֵילָן מֵאֲכָל קֹדֶם
זְמַנוֹ: שם, בנים כג.

יִשְׁמֹר אָדָם אֶת עֲצָמוֹ, מִלְּקוּץ אֵיזָה אֵילָן בְּלֹא זִמְנִיה, כִּי זֶה
מִזִּיק לְגִדּוֹל בָּנִים: שם ב.

תפילות לט"ו בשבט

וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו שְׁנוֹכַח לְשִׁמּוֹר עֲצָמֵנו תָּמִיד
שְׁלֹא לֶאֱכֹל שׁוֹם פְּרִי קוֹדֶם שְׁנַת־בְּשָׁלָה, וְגַם
שְׁלֹא נִתְלוֹשׁ שׁוֹם פְּרִי קוֹדֶם זְמַנָּה. כִּי אַתָּה גְּלוֹת לָנוּ
עֲצֵם הַהֶפְסֵד וְהַהֲזִק שְׁיֻכַּל לְהַגִּיעַ לְהָאָדָם עַל־יְדֵי־זֶה,
כִּי יֻכַּל לֵאבֹד אֶת נַפְשׁוֹ חֵם וְשָׁלוֹם עַל־יְדֵי־זֶה. רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלֵינוּ וְשִׁמְרָנוּ וְהַצִּילָנוּ מִזֶּה בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים וּבְחֶסֶדְךָ הָעֲצוּמִים. וְעֲזָרָנוּ וְהוֹשִׁיעֵנו וְזַכּוּנוּ
תָּמִיד לְבָרֶךְ בְּרַבַּת הַנְּהַנִּין וּבְפֶרֶט בְּרַבַּת הַפְּרוֹת בְּכוּנָה
גְּדוֹלָה וְעֲצוּמָה, וְלֹא נִזְרֹק בְּרָכָה מִתּוֹךְ פִּינוֹ חֵם

וְשָׁלוֹם, רק נִזְכָּה תָּמִיד לְהַתְגַּבֵּר וּלְהַתְחַזֵּק בְּכָל עוֹ, בְּכָל עֵת שְׁנִרְצָה לְאֵכוֹל אֵיזָה פְּרִי אוֹ לִיהֲנוֹת מִהָעוֹלָם הַזֶּה אֵיזָה הֶנָּאָה, לְבָרֵךְ הַבְּרָכָה בְּכֻנָּה גְּדוֹלָה כָּרְאוּ, בְּאַפֵּן שֶׁלֹּא יִזִּיק לְנַפְשֵׁנוּ כָּלֵל כָּל מָה שְׁנֹאכַל וְנִשְׁתֶּה וְנִהְנֶה מִמֶּנּוּ, רק אֲדַרְבֵּא נִזְכָּה לְהַשְׁלִים אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וּלְהוֹסִיף בְּנַפְשֵׁנוּ חַיּוֹת דְּקִדְשָׁה וְהַאֲרָה גְּדוֹלָה, עַל-יְדֵי כָּל דָּבָר שְׁנֹאכַל וְנִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ. וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ שְׂיִהְיוּ כָּל אֲכִילוֹתֵינוּ וְשִׁתְיוֹתֵנוּ וְכָל הַנְּאוֹתֵנוּ בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְּדוֹלָה לְשִׁמּוֹךְ לְבַד בְּלִי שׁוּם הֶנָּאָה הַגּוֹף כָּלֵל, וְנִהְיֶה בְּכָלֵל הַצְּדִיקִים הָאוֹכְלִים לְשׁוֹבַע נַפְשָׁם דְּקִדְשָׁה:

אֲנֵא יְהוֹה, מָלֵא רַחֲמִים, עֲזָרֵנוּ וְשִׁמְרֵנוּ מֵעַתָּה שְׁלֹא נֵאֱבֹד עוֹד כָּלֵל עַל-יְדֵי תַּאֲוֹת רָעוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, רק נִזְכָּה מֵעַתָּה לְשִׁבֵּר וּלְבַטֵּל מֵאֲתָנוּ כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת. וְתַצִּיָּה בְּרַחֲמֶיךָ לְהַחֲזִיר וּלְהַשִּׁיב לָנוּ כָּל הָאֲבֹדוֹת שְׁאֵבְדָנוּ מִכֶּכֶר, הֵן בְּגִלְגּוֹל זֶה הֵן בְּגִלְגּוֹלִים שְׁעָבְרוּ... וְתַשִּׁיב לָנוּ אֶת כָּל אֲבֹדוֹתֵינוּ שְׁאֵבְדָנוּ מֵעוֹלָם

עד היום הזה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תִקַּע בְּשׁוֹפָר
גָּדוֹל לְחִירוֹתֵנוּ וְשָׂא גַם לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹתֵנוּ, וְקָרַב פְּזוּרֵנוּ
מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפִוצוֹתֵינוּ כַּגֵּם מִיִּרְכַּתִּי אֶרֶץ, וְקַבְּצֵנוּ יַחַד
מִהֲרָה מֵאַרְבַּע כּוֹנֵפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ, וְיָקִים מְהֵרָה
מִקְרָא שְׁכֵתוֹב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בָּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנִּגְדָּחִים בָּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. וְנֹאמַר, וְאֵדְנִי
אֱלֹהִים בְּשׁוֹפָר יִתְקַע וְהִלֵּךְ בְּסַעְרוֹת תִּימָן יְהוָה צְבָאוֹת
יִגַּן עֲלֵיהֶם, בֶּן תִּגַּן עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלּוֹמָךְ. עוֹשֶׂה
שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: לְקוּמִי תְּפִלּוֹת תַּנְיָנָא, מִד.

חֲמַל וְרַחֵם עַל נַשְׁמוֹתֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית-יִשְׂרָאֵל,
עַל כָּל נַשְׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפִשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים, וְתֵן לָנוּ
בְּעַל שְׂדֵה אֱמֹתֵי שְׂיוֹכַל לַעֲסֹק בְּתַקוּן נַפְשֵׁנוּ וְרוּחֵנוּ
וּנַשְׁמוֹתֵינוּ, שְׂיִהְיֶה לוֹ כַּח לְתַקֵּן כָּל הַנַּשְׁמוֹת שֶׁל
הַחַיִּים וְהַמֵּתִים, לְהַכְנִים כָּל הַנַּשְׁמוֹת מִחוּץ לַפָּנִים
לְתוֹךְ הַשְּׂדֵה הַקְּדוֹשָׁה, וְלַעֲסֹק בְּכָל תְּקוּנֵיהֶם

וּצְרִיכֵהֶם, לְזוּרְעֵם וּלְנוֹטְעֵם וּלְהַשְׁקוֹתָם וּלְגַדְלָם
וּלְהַצְמִיחָם וּלְהַרְבּוֹת פִּירוֹתֵיהֶם, וְלִתֵּן הַרְחָקָה כְּרָאוּי
בֵּין כָּל הָאֵילָנוֹת וְהַעֲשָׂבִים שֶׁלֹּא יִכְחִישׁוּ אֶחָד אֶת
חֵבְרוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, וַיִּקְּנִים מִהֶרָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב, יֵשׁם
מְדַבֵּר לֶאֱגָם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצְאֵי מַיִם. וַיֵּשֶׁב שָׁם
רַעֲבִים וַיְכַוְּנוּ עִיר מוֹשָׁב. וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְעוּ כִּרְמִים
וַיַּעֲשׂוּ פְרִי תְבוּאָה. וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבִהְמֹתָם לֹא
יִמְעִיט: שם, סה.

הַלְכוֹת וּמִנְהָגִים

א. יוֹם ט"ו בְּשֶׁבֶט אָף כִּי הוּא מִימֵי הַשּׁוֹכְבִּי"ם אֵין בּוֹ
תַעֲנִית כִּי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְפָרוֹת הָאֵילָן, וּבִתְקוֹן
הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַיּוֹם עַל הַפָּרוֹת בּוֹ נַעֲשֶׂה
תְּקוֹן צְדִיק חֵי הָעוֹלָמִים בְּסוֹד הַנּוֹכַח בְּזֹהָר
בְּרֵאשִׁית, "בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה עֲבָדָא אֲרַעָא אִיבִין
מִחִילָא דְהָאִי צְדִיק דְּכַתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְרָשׁ
הָאֶרֶץ וּגו' עֵץ פְּרִי דָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּאִיהוּ

עבִיד אִיבִין ופִירִין עֵשָׂה פְּרִי דָא צְדִיק יְסוֹד
דְּעִלְמָא" כו'.

ב. וּמִנְהֵג טוֹב לְהוֹלִכִים בְּתַמִּים לְהִרְבּוֹת בְּפִרוֹת
בְּעֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה וְלוֹמַר דְּבָרֵי נְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת
עֲלֵיהֶן כַּאֲשֶׁר הִנְהִגְתִּי לְכָל הַחֲבָרִים אֲשֶׁר עִמָּדִי,
וְעַם כִּי בְּדִבְרֵי כְתָבִי הָרַב זֹלָה"ה לֹא נִמְצָא מִנְהֵג
זֶה מְכַל מָקוֹם לְדַעְתִּי תִקּוֹן נִפְלָא הוּא בִּנְגֻלָּה
וּבְנִסְתָּר.

טַעַם שֶׁהִנְהִיגָה מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בִרְכָה נִקְרָא גִזְלָן

כִּי הִנֵּה הוֹבָא בִּירוּשָׁלַיִם פֶּרֶק עֲשָׂרָה יוֹחֲסִין זֶה לְשׁוֹנוֹ:
יִשְׁמְעוּ עֲנׇוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ אָמַר ר' אִיבּוֹן עֲתִיד אָדָם
לְתַת דִּין וְחֶשְׁבוֹן עַל שְׂרָאָה מִיָּנִי מְגִדִּים וְלֹא אָכַל, רַבִּי
אֶלְעָזָר הוּא מְצַמֵּצִם פְּרִיטֵי לְמִיכַל בְּהוֹן מְכַל מִלֵּי חֲדָשׁ
עַד כָּאן, וְטַעַם הַדְּבָר שֶׁכָּשֶׁם שֶׁהִנְהִיגָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
בְּלֹא בִרְכָה נִקְרָא גִזְלָן מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הַבִּרְכָּה גּוֹרֵם

לְהַמְשִׁיד שְׁפַע עֲלִיּוֹן עַל יְדֵי כַח הַבְּרָכוֹת וְהַשָּׁר הַמְּמַנֶּה
עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי הוּא מְתַמְלֵא מִשְׁפַּע זֶה כְּדֵי לְגַדֵּל הַפְּרִי
שְׁנִית, וְלָכֵן הִנֵּהנָה בְּלֹא בְּרָכָה גּוֹלָן הָיָה כִּי אָכַל הַפְּרִיָּה
שֶׁהָרוּחַנִיּוֹת הָיָה שׁוֹרָה בָּהּ וְכִלָּה וּמָנַע כַּח הַהוּא מִן
הָעוֹלָם וְהָיָה רָאוּי לוֹ לְהַמְשִׁיד בְּרָכָה מְלֻמָּעָלָה, וְהַכַּח
הַמְּמַנֶּה עַל זֶה בָּטַל וְרִיק מֵאוֹתוֹ הַשְׁפַּע שֶׁהָיָה בִּידוֹ
וְלָכֵן נִקְרָא גּוֹלָן.

סדר ט"ו בשבט

הַרִינִי מִקִּשְׁר עֲצָמִי לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שְׁבֻדוֹרְנוּ,
וְלְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עֵפֶר קְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד
עוֹלָם נִחַל נֹאֲבֵעַ מִ'קוֹר ח' כָּמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּיגָא, נַ
נַח נַחֲמֵן נַחֲמֵן מֵאוּמָן, זְכוּתָם יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
אָמֵן. וְהִי נַעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ.

סִגְלַת עֲשִׂית הַתְּקוּן בַּט"ו בְּשֶׁבֶט לְתֵקוֹן

פְּגַם הַבְּרִית

- א. וּמִזֵּרֵי ז"ל (הָאֲרִי) הָיָה אוֹמֵר לָכֵן בְּאֲכִילַת פִּירוֹתֶיהֶן לְתֵקוֹן חֲטֵא אָדָם הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר חֲטֵא בַּפְּרוֹת הָאֵילָן, כִּי אָף כִּי כָל יְמֵי שָׁנָה כָּל כּוֹנוֹתֵינוּ לְתֵקוֹן זֶה, מִכָּל מְקוֹם חֲבִיבָה מִצּוּה בְּשַׁעֲתָה זֶה הַיּוֹם תַּחֲלָה וְרֹאשׁ לַפְּרוֹת הָאֵילָן.
- ב. וְאוּלָם אָף כִּי מִצּוֹת הַיּוֹם לְהַרְבּוֹת בְּבִרְכוֹת, מִכָּל מְקוֹם הֵיכָל אֵת דְּבַר ה' יִהְיוּ עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ לְבַל יִכָּשֶׁל בְּתֵקוֹנוֹ בְּבִרְכָּה שְׂאִינָה צְרִיכָה בְּאֲשֶׁר פָּשְׁתָּה הַמִּסְפַּחַת הַזֹּאת בְּרַבַּת בְּנֵי עַמֵּנוּ בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים לְאִפּוֹשֵׁי בְּרִכוֹת חֲנָם, וּכְדִי לְהַשְׁלִים מֵאָה בְּרִכוֹת מִי שֵׁישׁ לוֹ מִיְּנֵי פְרוֹת שֶׁבְּרִכוֹתֶיהֶן שְׁווֹת מִבִּיאָן לְפָנָיו אַחַת אַחַת זֶה אַחֵר זֶה לְבָרֵךְ עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. (אֵלָּא יִבְרַךְ פַּעַם אַחַת כָּל בִּרְכָּה).

ג. וַיֵּרָא שָׁמַיִם לֹא יִכָּרֵךְ עַל הַדָּבָר כְּגוֹן אֲגוּזִים
וְלוּזִים עַד שִׁירָאָה הַגֶּרְעִין שְׁבִתוֹכּוֹ שָׁמָּה
הַתְּלִיעַ אוֹ נֶרֶקֶב וְנִמְצָא שֶׁכֵּרֵךְ לְבַטְלָה אִם אֵין
עוֹד מֵאוֹתוֹ הַמִּין לְפָנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר
הַחֲסִידִים סִימָן תתמ"ט.

ד. כתב רבי משה חגיז: וְעוֹד הוֹדִיעַךְ דְּכַאֲשֶׁר הָאָדָם
עֵץ הַשָּׂדֶה הִנְהִיגְתִּי גַם כֵּן מָה שֶׁרְאִיתִי מִרְבוֹתַי
נִשְׁמָתָם עֵדֶן וּמִמּוֹרֵי הַנּוֹכַח לְעִיל (כַּנֶּרְאָה סְבוּ
רַבִּי מֹשֶׁה גִּלְאֲנִטִי) שֶׁהִיָּה נוֹהֵג בְּט"ו בְּשֶׁבֶט
לְהַרְבוֹת בְּבִרְכוֹת פְּרֵי הָאֵילָן וּלְהַתְּפִיל לָהּ
יִתְבָּרֵךְ יַחֲדָשׁ עָלֵינוּ וְעַלֵּיהֶם שָׁנָה טוֹבָה. וְהָיוּ
נוֹהֲגִים לֶאֱכֹל ט"ו מִיְּמֵי פְרוֹת אֱלוֹ. וְעַל כָּל פְּרֵי
שִׁיבִיאוֹ כָּל אֶחָד בְּפָנָיו עֲצֻמוֹ שְׁלֹא מִדַּעַת בַּעַל
הַבֵּית לְלַמֵּד פֶּרֶק אֶחָד דִּהְיֵנוּ ח' פְּרָקִים דִּפְאָה,
ג' פְּרָקִים דִּבְכוּרִים, ד' פְּרָקִים דִּרְאֵשׁ הַשָּׁנָה,
שֶׁהֵם ט"ו: מוֹכָא ב"בֵּרְכַת אֱלִיהוּ.

[ישים לב במיוחד ביום זה לאכול פרות פשרים ללא חשש.
דהינו שאינם ערלה. שהם מעשרים, ושאין בהם חשש
שביעית וכמוכן שנקיים מתולעים.]

רמז נתנו לסדר הברכות: מג"ע א"ש דהינו אם יש לפניו
מינים שונים ורוצה לאכול מהם - יקדים לברך בסדר הזה:
המוציא, מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכל. אם יש לפניו
פרות משבעת המינים יברך עליהם תחלה:
שימו לב! כל ברכה מברכים רק פעם אחת, אפילו אם יש
במה סוגים של פרות ששייכים לאותה ברכה]

תפילה להנצל ממאכלות אסורות

ובכן תעזרנו ברחמיך הרבים, שנזכר לשבר את תאות
אכילה בתכלית באמת, עד שלא יהיה לנו שום
תאוה גשמית לאכל ולשבע בשביל תאות והנאת
הגוף חם ושלו, רק כל אכילתנו ושתיתנו יהיה הכל
לשמך באמת, כדי שיהיה לנו כח לעסוק בתורתך
באמת, ונזכר לאכל בקדשה ובטהרה למען שמך לבר.

וְתִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ וּתְשַׁמְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים, וְתַצִּילֵנוּ
מִכָּל מִינֵי מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, הֵן מֵאֲסוּרֵי דְאוֹרֵייתָא, הֵן
מֵאֲסוּרֵי דְרַבָּנָן. וְתִשְׁמַר אוֹתָנוּ תָּמִיד, שֶׁלֹּא יֵאָרֶע לָנוּ
שׁוּם מִכָּשׁוֹל לְעוֹלָם חֵם וְשָׁלוֹם, וְלֹא יָבוֹא לְתוֹךְ פִּינוּ
שׁוּם מֵאֲכָל הָאָסוּר לָנוּ. כִּי אַתָּה יְדַעְתָּ רַבּוֹנוּ דַּעֲלָמָא
כֹּלָא, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְבָשָׁר וָדָם לְהִזְהַר וּלְהִשְׁמַר בְּעֶצְמוֹ
מִכָּל מִינֵי מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת וּמִתַּעֲרוּבוֹתֵיהֶם, אֲשֶׁר
פְּרִטִּיָּהֶם וְדִקְדוּקֵיהֶם רַבִּים מְאֹד וְעֶצְמוֹ מְסַפֵּר, וְאַתָּה
יּוֹדֵעַ גָּדֹל הַפֶּגֶם הָעֶצוּם הַפּוֹגֵם בְּנַפְשׁ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי
מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת חֵם וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ
לְמַעַנְךָ, וְעֶזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ וְשַׁמְרֵנוּ אֶת נַפְשֵׁנוּ, שֶׁנִּזְכָּה
לְהִיּוֹת נְצוּלִים וּפְרוּשִׁים וּמְבַדְּלִים לְגַמְרֵי מִכָּל מִינֵי
מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, מִנְּבִלוֹת וּמִטְּרָפוֹת, מִשְׁקָצִים
וּמִרְמָשִׁים... וְתִקְנֵים בָּנוּ מִקְרָא שְׂכָתוֹב, וְהִיִּיתֶם לִי
קְדוֹשִׁים, כִּי קְדוֹשׁ אָנִי: לְקוֹמֵי תַּפְלוֹת, יו.

דבורים על חשיבות הברכות ופרות ארץ ישראל

קצור לקו"מ תורה פח

א. צריך לזהר מאד שלא לאכל פרי קדם שנתבשל כל צרכו על האילן, כי יכול לאבד נפשו על-ידי-זה, גם אסור לתלש פרי קדם בשולו בשם שאסור לקוץ אילן קדם זמנו:

ב. בשמכרך הברכה על הפרי בכונה גדולה וביראת שמים פראוי, על-ידי-זה זוכה להנצל שלא לאבד נפשו על-ידי הפרי שלא נתבשל, ומאד צריכין לזהר בברכת הנהנין, בפרט בברכת הפרות, כי יש בהם אבדות הרבה שצריכין לבררם ולהעלותם:

ג. יש שאובדים אבדות על-ידי התאוות, בחינת: "תאות רשעים תאבד" (תהלים קי"ב ו). ואפלו מי שהוא צדיק אובד גם כן לפעמים בחינת: "יש צדיק אבד בצדקו" (קהלת ו' טו). ואפלו הצדיקים החופרים ומבקשים אחר אבדות, אובדים גם כן לפעמים,

בְּחִינַת: "וַיַּחֲפְרוּ וַיֹּאבְדוּ" (תהלים פ"ג יח). וְדַע שֵׁישׁ מִלֵּאדָּה
וְתַחֲתָיו כִּמְה מְמַנִּים, וְכֹלֵם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפְרוֹת
וְחוֹפְרִים תָּמִיד וּמִבְקָשִׁים אַחֵר אֲבָדוֹת, וְתוֹקְעִים
תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, וְכִשְׁמוֹצָאִים אִיזָה אֲבָדָה
נַעֲשֶׂה רַעֲשׁ וְשִׁמְחָה גְדוֹלָה:

וּבְלִקוּטֵי הַלְכוֹת:

עֵקֶר גְּלוּת מִצָּרִים הִיְתָה לְתִקּוּן וְלִזְכָּךְ וּלְבִרַר נִיצוּצֵי קָרִי
שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁמִּשָּׁם עֵקֶר כָּל הָאֲבָדוֹת כֵּן"ל.
וְעַל-כֵּן הִיְתָה הַגָּאֲלָה בְּחֻדֶּשׁ הָאָבִיב דִּיקָא, דִּהֲיֵנוּ בְּזִמָּן
שֶׁהִתְבּוּאָה וְכָל הַצִּמְחִים מִתְבַּשְּׁלִים, כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב,
הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֻדֶּשׁ הָאָבִיב. וְכָתִיב, שָׁמֹר אֶת
חֹדֶשׁ הָאָבִיב. כִּי כָּכָר מְבֹאֵר לְעִיל שְׁבֻתֵּי פְרוֹת וְהַצִּמְחִים
יֵשׁ בָּהֶם אֲבָדוֹת הֶרְבֵּה. שֶׁמִּחֲמַת זֶה אֲסוּר לֶאֱכֹל פְּרִי
קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה וְכו' כֵּן"ל. וְעַל-כֵּן יֵצִיאת מִצְרַיִם
שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲבָדוֹת כֵּן"ל, כִּי הַגְּלוּת הוּא
בְּחִינַת אֲבָדָה, כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צֵאן אֲבָדוֹת הָיוּ עִמִּי וְכו'
(יִרְמְיָה ג).

בְּחִינַת מְצִיאת הָאֲבֹדָה וְתִקּוּנָהּ. וְעַל-כֵּן הָיְתָה הַגָּאֻלָּה
בְּחֹדֶשׁ נִסָּן בְּזִמְנֵי הָאָבִיב דִּיקָא, כִּי בְּזִמְנֵי הָאָבִיב, דִּהְיִינוּ
בַּעֲת שְׁהִתְבּוּאָה וְהִצְמָחִים מִתְּבַשְׁלִים אֲזִי הוּא זִמְנֵי
מְצִיאת הָאֲבֹדָה הַנּוֹכְרוֹת לְעִיל, כִּי זֶה עֶקֶר בְּחִינַת
גְּדוּל כָּל הִצְמָחִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁהַכֹּל הוּא בְּשִׁבִּיל
הָאֲבֹדָה הַנּוֹכְרוֹת לְעִיל שֶׁנֶּעֱלָמִין בְּכָל הִצְמָחִים
וְהַפְּרוֹת שְׁמֵת־בְּרִין וְעוֹלִין בְּכָל שָׁנָה בַּעֲת צְמִיחָתָם.
וְעַל-כֵּן אֲזִי הוּא זִמְנֵי יְצִיאת מִצְרַיִם שִׁיּוּצָאִין מִגְּלוֹת
מִצְרַיִם וְעוֹשִׁין אֲזִי פֶסַח בְּכָל שָׁנָה, כִּי אֲזִי דִיקָא בְּזִמְנֵי
הָאָבִיב עוֹלִין וּמִתְבְּרִין הַנִּיּוּצוֹת שֶׁהֵם הָאֲבֹדָה שֶׁזֶהוּ
בְּחִינַת יְצִיאת מִצְרַיִם כַּנ"ל. וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב בְּשִׁיר הַשִּׁירִים
כְּשֶׁמְדַבֵּר מִגְּאֻלַּת מִצְרַיִם, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ וְכו',
הַתֵּאֲנָה חֲנֻטָּה פָּגִיָּה וְהַגְּפָנִים סִמְדָּר נִתְּנוּ רֵיחַ קוֹמִי לָךְ
וְכו'. כִּי הַגָּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּזֶה שֶׁהַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ וְכו',
דִּהְיִינוּ שֶׁהִצְמָחִים עוֹלִין מִן הָאָרֶץ, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת מְצִיאת
הָאֲבֹדָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאת מִצְרַיִם כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן
נִקְרָאת הַגָּאֻלָּה בְּשֵׁם מְצִיָּאָה, כִּמּוֹ שְׁכָתוֹב, כַּעֲנָבִים

במדבר מצאתי ישראל. בַּכּוֹרָה בְּתֵאנָה בְּרֹאשִׁיתָהּ
(הושע ט) וְכו', הִינוּ בַּנִּלְוִי: כִּי עָקַר מְצִיאת הָאֲבֹדֹת הֵם
עַל-יְדֵי בְּחִינַת כּוֹנֵן אֱלֹהִים שְׁעַל-יְדֵי זֶה זֹכִין לְמַצֵּא
זִוּגוֹ בְּקִדְשָׁהּ וְכו' בַּנִּלְוִי. וְכֹנֵן אֱלֹהִים הֵם בְּחִינַת
הַתּוֹרָה קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ (בְּסִימָן ו' לְקוּשִׁי חֶלֶק א), עֵינֵי שָׁם.
כִּי שָׁם מְבֹאֵר שֶׁזֶהוּ סוֹד כּוֹנֵן אֱלֹהִים, עֵינֵי שָׁם הֵיטֵב.
וְכָלֵל הַתּוֹרָה הוּא שְׁצָרִיכִין לְשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה. וְאִז
זֹכִין לְכָבוֹד אֱלֹקֵינוּ...

וּלְבֹאֵר הָעֵנִין יוֹתֵר, כִּי גְדוֹל הַפְּרוֹת וְהַצְמָחִים בְּכָל
שָׁנָה הוּא בְּבְחִינַת מְצִיאת הָאֲבֹדֹת וְכו', כִּי
הָאֲבֹדֹת הֵם בְּחִינַת גִּיּוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁנֶּאֱבְדוּ וְנִדְּחוּ
לְמָקוֹם שֶׁנֶּאֱבְדוּ וְנִדְּחוּ עַל-יְדֵי הַתַּאֲוֹת רָעוֹת בַּנִּלְוִי.
שְׁצָרִיד כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל לְחַפְשָׁם וּלְבִקְשָׁם מְאֹד. וְה'
יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו בְּכָל שָׁנָה מְסַבֵּב סְבוֹת בְּתַחֲבוּלוֹתָיו
שְׁעַל-יְדֵי כַּח הַצְדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר
מִתְקִיִּם הָעוֹלָם וּמְגִדֵּל הַצְמָחִים בְּכָל שָׁנָה שֶׁעָקַר
צְמִיחָתָם וְגְדוּלָם הוּא כְּפִי בְּרוּר הָאֲבֹדֹת הַנִּזְכָּרוֹת

לְעִיל שְׂרָפָם נַעֲלָמִים בְּהִפְרוֹת וְהַצְמָחִים כַּמּוֹכֵן מִדְּבָרָיו
הַנּוֹפְרִים לְעִיל, כִּי הַנִּיצוּצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲבֹדוֹת
הַנּוֹפְרוֹת לְעִיל, אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם בְּפַעַם אַחַת וְלֹא
בְּשָׁנָה אַחַת, רַק צָרִיכִין בְּרוּרִים הַרְבֵּה וְחִפּוּשׁ
וּבִקְשָׁה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ
וּבְכָל שָׁנָה. וְכַמוֹכֵן מִזֶּה בְּכַתְּבֵי הָאֶרֶץ ו"ל. וּמִשָּׁם
גִּדְלִים כָּל הַפְּרוֹת וְהַצְמָחִים בְּכָל שָׁנָה: לְקוּטֵי הַלְכוֹת
בְּרַכַּת הַפִּירוֹת ה', אֹת ה־ז.

אוֹצֵר הַיִּרְאָה

צָרִיד כָּל אָדָם לִזְהַר לְבָרֵךְ בְּרַפְת הַפְּרוֹת בְּכֻנָּה
גְּדוֹלָה, כְּדֵי שְׂיוּכָל לְמַצֵּא בְּחִינַת הָאֲבֹדוֹת הַנִּ"ל
שְׁצָרִיכִין לִזְהַר מְאֹד לְבַקֵּשׁ הַיָּטִב, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם
שֶׁנִּבְרָא רַק בְּשִׁבִּיל זֶה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ אַחֵר הָאֲבֹדוֹת
שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוּצוֹת הַנִּפְּוֹלִין הַנִּ"ל, וּבְשִׁיבִקֵּשׁ וַיִּחְפֹּשׁ
הַיָּטִב, בְּוַדַּי יִמָּצֵא, כַּמֵּאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ו"ל: יִגְעֵתִי וְלֹא
מִצָּאתִי, אֵל תִּאֲמִין. וְעַקֵּר קְבוּץ כָּל הָאֲבֹדוֹת וְהַחֲזָרָתָם
אֶת הַקִּדְשָׁה הוּא לְהַשִּׁיבָם לְקִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ

שְׁכַתוֹב: "אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם וְכו', וְהִבִּיאֲךָ
 אֶל הָאָרֶץ וְכו'", וְכָתִיב: "וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר
 וְכו' וְהִשְׁתַּחֲווּ לָהּ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם". וְעַל־כֵּן
 פְּרוּת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, הֵינּוּ שֹׁבְעָה מִיָּנִין שְׁנֵשֶׁת־בָּחָה בָּהֶן
 אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, קוֹדֵמִין לְבִרְכָּהּ, וְכֵן כָּל הַבְּרֻכּוֹת נִלְמָדִין
 מִבְּרַכַּת־הַמְּזוֹן, וְעַקֵּר בְּרַכַּת־הַמְּזוֹן הוּא עַל אֶרֶץ־
 יִשְׂרָאֵל כֵּן"ל כִּמְהָ פְּעָמִים. כִּי זֶה עַקֵּר הַבְּרַכָּה, לְגַלוּת
 קִדְּשֵׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֵׁשֶׁם הַשְּׁבֵת כָּל הָאֲבָדוֹת
 לְמָקוֹמָם כֵּן"ל. וְעַל־כֵּן כָּל בְּרַכָּה שָׂאִין בָּהּ מַלְכוּת
 אֵינָה בְּרַכָּה, כִּי אֵלוּ הָאֲבָדוֹת הֵם מְפֹרָדִין וְנִדְחִין בְּכָל
 הָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי שְׁמֻזְפִּירִין בְּבִרְכָּה "מֶלֶךְ הָעוֹלָם", הֵינּוּ
 שְׁמֻלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה וּבְכָל מְקוֹמוֹת מְמֻשְׁלָתוֹ, וְאִין
 שׁוּם נִיצוּץ נֶאֱבָד וְנִדָּח מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעֶצְמוֹ
 יְכוּלִין לְמַצֵּא הָאֲבָדוֹת מִכָּל מְקוֹם שֶׁהֵם (בְּרֻכּוֹת, אוֹת ס').

תְּפִילָּה

וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ שְׁנֹזֶפֶה לְשִׁמּוֹר עֲצֻמָּנוּ תָּמִיד
 שְׁלֹא לֵאכּוֹל שׁוּם פְּרִי קוֹדֵם שְׁנֵת־בְּשָׁלָה, וְגַם

שְׁלֹא נִתְלוֹשׁ שׁוּם פְּרִי קוֹדֶם זְמַנָּה. כִּי אַתָּה גְּלִית לָנוּ
עֵצִים הַהֶפְסֵד וְהַחֲזֹק שְׂיוֹכֵל לְהַגִּיעַ לְהָאָדָם עַל-יְדֵי-זֶה,
כִּי יוֹכֵל לְאַבֵּד אֶת נַפְשׁוֹ חֵם וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה. רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלֵינוּ וְשִׁמְרָנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִזֶּה בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים וּבְחֶסֶדְךָ הָעֲצוּמִים. וְעֲזָרְנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ וְזַכֵּנוּ
תָּמִיד לְבָרֶךְ בְּרַכַּת הַנִּהְיָנוּן וּבְפֶרֶט בְּרַכַּת הַפְּרוֹת בְּכוֹנָה
גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה, וְלֹא נִזְרוֹק בְּרַכָּה מִתּוֹךְ פִּינוּ חֵם
וְשָׁלוֹם, רַק נִזְכֶּה תָּמִיד לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵז,
בְּכָל יַעַת שְׁנִרְצָה לְאָכּוֹל אֵיזָה פְּרִי אוֹ לִיהֲנוֹת מִהָעוֹלָם
הַזֶּה אֵיזָה הִנָּא, לְבָרֶךְ הַבְּרָכָה בְּכוֹנָה גְּדוּלָּה כְּרָאוּי,
בְּאִפֵּן שֶׁלֹּא יִזִּיק לְנַפְשֵׁנוּ כָּלֵל כָּל מָה שְׁנֹאכֵל וְנִשְׁתֶּה
וְנִהְיֶה מִמֶּנּוּ, רַק אֲדַרְבָּא נִזְכֶּה לְהַשְׁלִים אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ
וּלְהוֹסִיף בְּנַפְשֵׁנוּ חַיּוֹת דְּקִדְשָׁה וְהָאָרֶה גְּדוּלָּה, עַל-יְדֵי
כָּל דְּבָר שְׁנֹאכֵל וְנִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ.

פסוקים מדרשים וברכות

חטה

יקחו מאכל העשוי מן החטה או שעורה - עוגות וכו' ויברכו עליו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא מיני
מזונות.

אחר שיאכלו מעט יאמרו פסוקים בענין חטה ולחם:

(דברים פרק ח): ושמרת את מצות יהוה אלהיך ללכת
בדרכיו וליראה אתו: כי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ
טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה
ובהר: ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית
שמן ודבש: ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם
לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה
תחצב נחשת: ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך
על הארץ הטובה אשר נתן לך: השמר לך פן תשפח
את יהוה אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקתיו
אשר אנכי מצוך היום: פן תאכל ושבעת ובתים טובים
תבנה וישבת: ובקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך
וכל אשר לך ירבה: ורם לבבך ושכחת את יהוה
אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים:

הַמוֹלִיכָהּ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחַשׁ שָׂרָף וְעָקַר
וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין מַיִם הַמוֹצִיא לָהּ מַיִם מִצֹּר הַחֲלָמִישׁ:
הַמֵּאֲכִלָּהּ מִן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יָדְעוֹן אֲבֹתֶיהָ לְמַעַן
עֲנֹתָהּ וּלְמַעַן נִסְתָּהּ לְהִיטֵבָהּ בְּאַחֲרִיתָהּ: וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ
כַּחַי וְעֵצִים יָדֵי עֲשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ אֶת יְהוָה
אֱלֹהֶיהָ כִּי הוּא הִנִּיחַ לָהּ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל לְמַעַן הָקִים
אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בַּיּוֹם הַזֶּה:

בְּזִמְנֵי שְׁהִדְגָן רַב בָּעוֹלָם, זֶה סִימָן לְלִדַּת זָכָרִים, וּבְזִמְנֵי
שְׁהִיֵּין רַב בָּעוֹלָם, זֶה סִימָן לְלִדַּת נְקִבּוֹת: סֵפֶר הַמִּדּוֹת,
בְּנִים יח.

טַעַם דָּגָן מִבֵּיא דַעַת לָאָדָם: שֵׁם, דַּעַת ה.

שְׁעוֹרָה

יִכָּל לְקַחַת בִּירָה אוֹ דָבָר אַחֵר מִשְׁעָרָה.

גִּפֶּן

יִכְרְכוּ עַל כּוֹס יֵין אוֹ מִיץ עֲנָבִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

חֲמֵרָא וְרִיחָנִי פְּקָחִין: סֵפֶר הַמִּדּוֹת, דַּעַת ו'.

טוֹב לוֹמַר מִזְמוֹר תְּהִלִּים זֶה:

בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה, יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלָּת מְאֹד הוֹד
 וְהִדְר לְבָשֶׁת: עָטָה אֹר כְּשִׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם
 כִּירִיעָה: הַמְקַרָּה בָּמִים עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ
 הַמְהִלָּךְ עַל בְּנֵי רוּחַ: עָשָׂה מְלָאכָיו רוּחוֹת מְשֻׁרְתָיו
 אֵשׁ לֵהֵט: יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוּנֶיהָ בַּל תִּמְוֹט עוֹלָם וָעֶד:
 תְּהוֹם כְּלָבוּשׁ כְּסִיתוֹ עַל הָרִים יַעֲמְדוּ מַיִם: מִן גְּעֻרְתָּךְ
 יִנוּסוּן מִן קוֹל רַעֲמָךְ יַחֲפֹזוּ: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקַעֲוֹת
 אֶל מְקוֹם זֶה יִסְדֶּתָּ לָהֶם: גְּבוּל שְׁמֹתָ בַּל יַעֲבֹרוּן בַּל
 יִשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשִׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנַחֲלִים בֵּין
 הָרִים יִהְלֹכוּ: יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים
 צִמָּאִם: עֲלִיָּהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבֵּין עֶפְאִים יִתְּנוּ
 קוֹל: מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךְ תִּשְׁבַּע
 הָאָרֶץ: מַצְמִיחַ חֲצִיר לְבַהֲמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם
 לְהוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ: וַיֵּן יִשְׁמַח לִבִּב אֲנוֹשׁ לְהַצְהִיל
 פָּנִים מִשָּׁמֶן וּלְחֶם לִבִּב אֲנוֹשׁ יִסְעֶד: יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה
 אֲרֵזֵי לִבְנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ חֲסִידָה
 בְּרוּשִׁים בֵּיתָה: הָרִים הַגְּבוּהִים לַיַּעֲלִים סְלָעִים מַחֲסֵה
 לַשִּׁפְפִּיִּם: עָשָׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים שְׁמֵשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תָּשֶׁת
 חֶשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעַר: הַכְּפִירִים
 שְׂאֻגִּים לַטָּרֶף וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלָם: תִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ

יִאֲסֹפּוֹן וְאֵל מְעֹנֶתֶם יִרְבְּצוּן: יֵצֵא אָדָם לַפְּעֵלוֹ
וְלַעֲבֹדְתוֹ עֲדֵי עָרֵב: מָה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה כֹּלָם בְּחֻכְמָה
עֲשִׂיתָ מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ: זֶה הַיָּם גָּדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם
שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֻלוֹת: שָׁם
אֲנִיּוֹת יִהְלֹכוּ לְוִיָּתָן זֶה יֵצֵאתָ לְשֹׁחַק בּוֹ: כֹּלָם אֵלֶיךָ
יִשְׁבֹּרוּן לָתֵת אֲכָלָם בָּעֵתוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח
יָדְךָ יִשְׁבְּעוּן טוֹב: תִּסְתִּיר פָּנֶיךָ וּבִהְלוֹן תִּסָּף רוּחָם
יִגְוְעוּן וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן: תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן וּתְחַדֵּשׁ
פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה
בְּמַעֲשָׂיו: הַמִּבִּיט לָאָרֶץ וּתְרַעַד יַנַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֶׂנוּ:
אֲשִׁירָה לִיהוָה בְּחַיֵּי אֲזֻמָּרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדֵי: יַעֲרֹב עָלָיו
שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשַׁמַּח בִּיהוָה: יִתְמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ
וְרִשְׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יְהוָה הַלְלוּיָהּ: (תהלים
פֶּרֶק קד)

יְקַדִּים פְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּלוֹמַר שְׁבַעַת הַמִּינִים. אִם יֵשׁ זֵית
יִבְרַךְ עָלָיו תִּחְלָה כִּי הוּא הַקּוֹדֵם. וּכְשֶׁמְבָרְכִים עָלָיו
פּוֹטְרִים אֵת כָּל פְּרוֹת הָעֵץ שֶׁעַל הַשִּׁלְחָן. אִם לֹא
יִבְרַךְ עַל תְּמָר אוֹ תְּאֵנָה אוֹ רְמוֹן.

עַל כָּל פְּרֵי הָעֵץ מְבָרַךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ:

על פרי האדמה מברך: ברוך אתה יי אלהינו מלך
העולם בורא פרי האדמה.

ברכת שהחינו :

האוכל פרי חדש הגדל בזמן קבוע בשנה ומתחדש
משנה לשנה מברך (ולא על פרי מיבש ישן):

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

טוב לומר מדרש או פסוקים על פרות ארץ ישראל אחרי
הברכה והאכילה.

"ארץ זבת חלב ודבש" ארץ שפרותיה שמנים כחלב
ומתוקים כדבש: פעם אחת נכנס רבי לבני-ברק
ומצא שם אשכול ענבים רובץ כעגל בן שלש שנים.
פעם אחת הלך רבי יהושע לסכנין ומצא עז רבוצה
תחת התאנה וחלב שותת ממנה ודבש יוצא מן
התאנה ומתערבין זה בזה.

זית

זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך" בשם
שהשמן מאיר - כך ביהמ"ק מאיר לכל העולם.

שָׁנָאֹמֶר (ישעיה ס) "וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ", לָכֵן נִקְרָאוּ
אֲבוֹתֵינוּ זֵית רַעְנָן שֶׁהֵם מְאִירִים לְכָל בְּאֻמוֹנָתָם" (שְׁמוֹת
רַבָּה פֶּרֶשָׁה לו)

שָׁמֶן-זֵית מִפֶּקַח הַלֵּב: סֵפֶר הַמִּדּוֹת, דַּעַת טו.

תָּמָר

דָּרַשׁ רַבִּי חֵיָא בַּר לִוְלִינִי: מַאי (תהלים צ"ב) "צִדִּיק -
בְּתָמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגֶּה", אִם נֹאמֶר תָּמָר
לָמָּה נֹאמֶר אֶרֶז, וְאִם נֹאמֶר אֶרֶז לָמָּה נֹאמֶר תָּמָר?
אֵילֹו נֹאמֶר תָּמָר וְלֹא נֹאמֶר אֶרֶז הֵייתִי אוֹמֵר: מַה תָּמָר
אֵין גִּזְעוֹ מִחֲלִיף - אִף צִדִּיק חֵם וְחֲלִילָה אֵין גִּזְעוֹ
מִחֲלִיף, לְכָךְ נֹאמֶר אֶרֶז. אֵילֹו נֹאמֶר אֶרֶז וְלֹא נֹאמֶר
תָּמָר, הֵייתִי אוֹמֵר: מַה אֶרֶז אֵין עוֹשֶׂה פְּרוֹת - אִף
צִדִּיק חֵם וְחֲלִילָה אֵין עוֹשֶׂה פְּרוֹת, לְכָךְ נֹאמֶר תָּמָר
וְנֹאמֶר אֶרֶז. (תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה עמוד א)

תָּמָרִים מִבְּטָלִין דְּאֵגָה: סֵפֶר הַמִּדּוֹת, עֲצוֹת לָהּ.

תַּאנָּה

אָמַר רַבִּי חֵיָא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מַאי דְּכִתִּיב
"נוֹצֵר תַּאנָּה יֹאכֵל פְּרִיָּה"? לָמָּה נִמְשְׁלוּ דְּבָרֵי

תורה תאנה? מה עין תאנה זה כל זמן שאדם
ממשמש ביה מוצא ביה תאנים. אף דברי תורה בן כל
זמן שאדם הונה בהם מוצא בהם טעם טוב.

רמון

אמר ריש לקיש: פושעי ישראל אין אור גיהנם שולטת
בהן קל וחומר ממזבח הזהב, מה מזבח הזהב
שאין עליו אלא כעובי דינר זהב עמד כמה שנים ולא
שולטה בו האור, פושעי ישראל שמלאין מצות ברמון
שנאמר (שיר השירים ו'): "כפלה הרמון רקתך". ואמר
רבי שמעון בן לקיש: אל תקרי רקתך אלא ריקתך,
שאפילו ריקנין שבך מלאין מצות ברמון - על
אחת כמה וכמה. (ערוכין דף יט עמוד א)

אמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ח), ושבתתי
אני את השמחה אשר אין טוב לאדם וכו' כי אם
לאכל ולשתות ולשמח, שדרשו רבותינו זכרוננו
לברכה, לאכל ולשתות ולשמח בשבתות וימים
טובים, כי באמת מי שהוא בכלל האמונה הקדושה
האמתית יש לו לשמח כל ימיו בכל עת ובכל רגע,
בשיזכר את עצמו הטובה והחסד הנפלא שעשה

השם יתברך עמנו על-ידי משה רבנו עליו השלום
אשר פתח את עינינו והמשיך עלינו את האמונה
הקדושה להאמין בה' ובמשה עבדו, לקיים תורתו
ומצותיו הקדושים בכל יום, אשר אפלו פושעי ישראל
מלאים מצות ברמון וכלנו מאמינים באלקים חיים
ומלך עולם, חי לעד וקיים לנצח אדון כל לעלא מן
כלא ולית לעלא מנה. יתברך שמו בפי כל חי לנצח
ואי אפשר לבאר בכתב ובעל פה עצם השמחה הזאת
פי לגדלתו אין חקר כי השמחה הזאת הוא לכל חד
בפנים מה דמשער בלבה בבחינת נודע בשערים בעלה
וכו', במבאר מזה במקום אחר: לקוטי הלכות. תפילה ד', ח'.

תפילה

עזרני וזכני והורני הדרך לזכות לזה באמת, שאזכה
בכל-עת אשר ירצו להתגבר עלי חס ושלום
עצבות ומרה שחורה ויגון ואנחה, על-ידי עונותי
ופשעי הרבים והעצומים מאד, וירצו להחליש את
דעתי ולרשל את ידי כאלו אפס תקוה חס ושלום,
שתעזרני ותושיעני בחסדיך הרבים והגדולים,
להתגבר עליהם בכל עז ותעצומות, ולכלי לפל בדעתי

בְּשׁוּם אַפֵּן בְּעוֹלָם, רַק לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּכָל הַפְּחוֹת
לַחֲפֵשׁ וּלְעֵינַי וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא בִּי זְכוּת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת
שְׁזָכִיתִי לַעֲשׂוֹת מַעֲוָדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי בְּאֵמֶת גַּם
בְּעֵצִים פְּחִיתוּתִנּוּ וְשִׁפְלוּתִנּוּ וּבְעֵצִים רַבּוּי פְּגָמִנּוּ,
אֶף-עַל-פִּי-כֵן חֲסֹדְךָ גָּבַר עָלֵינוּ, וְזִכִּיתִנוּ בְּרַחֲמֶיךָ
בְּכָל-עֵת לַחֲטָף בְּכָל פֶּעַם אֵיזָה מִצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.
וְכֹאֲשֶׁר אַתָּה מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר וּמְחַבֵּב אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
בְּגִלּוֹתֶם וְשִׁפְלוּתֶם, כְּפָלַח הָרַמּוֹן רִקְתָּךְ, אֲפֹלוּ פּוֹשְׁעֵי
יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצּוֹת כְּרַמּוֹן. וְאִם גַּם הַמִּצּוֹת בְּעֵצִמָּן
נִשְׁאָנוּ עוֹשִׂין הֵם מְלֵאִים פְּסֻלָּת, פְּגִיזוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת
וּבִלְבוּלִים, וְעַדִּין לֹא עָשִׂינוּ מַעֲוָלִם שׁוּם מִצְוָה
בְּשִׁלְמוֹת, אֶף-עַל-פִּי-כֵן, אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם
אֵיזָה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, כִּי בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁזָכִינוּ כָּל
אַחַד וְאַחַד לַעֲשׂוֹת לְפַעֲמִים, הֵן צִיצִית אוֹ תְּפִלִּין, אוֹ
קִבֵּלַת שְׁבֻתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, אוֹ אֵיזָה צְדָקָה וּגְמִילוּת
חֶסֶד, וְהִרְחָקוֹת מֵאֲכָלוֹת אִסּוּרוֹת, וְכוּ' וְכוּ', בּוֹדֵאֵי יֵשׁ
בְּכָל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה טוֹב אֵיזָה נְקֻדָּה טוֹבָה עַל כָּל פְּגָמִים.
וְעַל-יְדֵי אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת רָאוּי לָנוּ לְשִׂמְחָה כָּל יָמֵינוּ
לְעוֹלָם, אֲפֹלוּ בְּעֵצִים גְּרִיעוּתֵינוּ, מֶה נִשְׁזָכִינוּ לְגֵרֵם
נַחַת-רוּחַ לְפָנֶיךָ בְּאֵיזָה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שְׁזָכִינוּ כָּל יָמֵי

חיינו. ועל-ידי-זה נזכה לכנס לכף זכות באמת,
ולשמה את נפשנו תמיד, באפן שנוזכה לשוב בתשובה
שלמה באמת על-ידי-זה. כי אני מאמין באמונה
שלמה שעל-ידי הדרך וצנור החסד הנפלא הזה, יש
תקוה גם לי, ואפלו לכל פושעי ישראל הגרועים מאד,
לזכות מעתה לתשובה שלמה באמת ולהיות בשמחה
תמיד: לקושי תפילות, צ'.

אגוז

ואגוזים זה בחינת אל גנת אגוז ירדתי וכו', ופרש
רש"י למה נמשלו ישראל באגוז, מה אגוז
קלפתו קשה ובתוכו מגורות של מאכל כך ישראל
וכו', אפלו פושעי ישראל מלאים מצוות פרמון וכו'.
דבר אחר, מה אגוז אף-על-פי שאתה משליכו בתוך
הרפש והפשיט אין מה שבתוכו נמאס אף ישראל וכו'.
הינו בנזכר לעיל שאף-על-פי שכל אחד מישראל
עובר בגליות שעקרים גלות התאוות כמו שעוברים,
אף-על-פי-כן אין מה שבתוכם נמאס, כי אדרבא
דיקא על-ידי הקלפה הקשה שעל האגוז שקשה מאד
מאד לשברה, על-ידי זה דיקא אין מה שבתוכם נמאס

בְּמוֹכֵן מֵהַמָּשָׁל בַּחוּשׁ. כִּי הִקְלָפָה שׁוֹמֵר לְפָרִי כִידוּעַ.
כִּי כָל הָרֶפֶשׁ וְהַטִּיט הַמָּאוּם מְאֹד שְׁמַתְנַלְגָּל הָאֲגוּז
בְּתוֹכָם אֵין בּוֹ כַח לְמֵאֵם אֶת הַמֶּאֱכָל שְׁבַפְנִימִיּוֹת
הָאֲגוּז מַחֲמַת שֶׁהִקְלָפָה הַקֶּשֶׁה מְגִנָּת עָלָיו וְכו'. וְלִסּוֹף
יִרְחֲצוּ בְּמִים הָרֶפֶשׁ וְהַטִּיט וַיִּשְׁבְּרוּ הִקְלָפָה הַקֶּשֶׁה
וַיִּצְיֵאוּ הַמֶּאֱכָל נָקִי וְנָדָּךְ וְהַכֹּל בְּכַח הַצַּדִּיק הַנּוֹכַח לְעֵיל:
לְקוּטֵי הַלְכוֹת תְּפִילַת עֲרֵבִית אוֹת צ"ה.

תְּפִילָּה לְאַתְרוֹג וּמִינֵיו

וּתְזַכְּנוּ לְקַיֵּם מִצְוֹת אֶתְרוֹג וּמִינֵיו בְּשָׁלְמוֹת בְּזִמְנוֹ
כָּרְאוּ. וְנִזְכֶּה שְׂיִהְיֶה לָנוּ תָּמִיד אֶתְרוֹג נָאֶה
וְכֹשֶׁר וּמְהֻדָּר בְּכָל מִינֵי הַדּוֹר, בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת
וְהַהֲדוֹר, וְתִגְלֶה פֶּאֶר הַדֶּרֶת קִדְּשָׁת עַמּוֹד יִשְׂרָאֵל
בְּעוֹלָם, וּבִפְרָט פֶּאֶר הַדֶּרֶת יְפִי קִדְּשָׁת הַצַּדִּיקִים
וְהַכְּשָׁרִים הָאֲמִתִּיִּים, עַד אֲשֶׁר יִשְׁתַּוְּקוּ וַיִּכְסְפוּ כָּל
בָּאֵי עוֹלָם לְכָלֵּל בָּהֶם, לְהַכְלִיל בְּשֵׁמֶם וּתְפַאֲרֵתָם,
וַיִּשׁוּבוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם לִילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
בְּאַמֶּת כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלַכְנוּ וְאֱלֹהֵינוּ, מֵלֵא מְשַׁאֲלוֹתֵינוּ
בְּרַחֲמִים, וְזַכְּנוּ לָבֵא לְכָל מֵה שְׁבַקְשָׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ,

בִּאֲפֵן שְׁנוּזָה לְהַפִּיל בְּאֶמֶת בְּתוֹךְ שִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקְדוֹשׁ לְעוֹלָמִי עַד וּלְנִצַּח נִצְחִים. וַיִּתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל יְדִינוּ תָּמִיד, וַיָּקִים מִקְרָא שְׁפָתוֹב,
וַיֵּרְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדְךָ.
יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שִׁמְךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכִפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ
לְמַעַן שִׁמְךָ. בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה
נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיִּמְלֹא כְבוֹדוֹ
אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: לְקוּטֵי תַּפְלוֹת חֶלֶק שְׁנֵי, לֵג.

וַיִּזְכְּנוּ לְאַתְרוֹג נָאָה בַּחַג הַסְּכוּת הַקְדוֹשׁ, שְׂיִהְיֶה לָנוּ
אַתְרוֹג נָאָה וְכִשֵּׁר בְּאֶמֶת וּמַהֲדָר בְּכָל מִינֵי הַדּוֹר,
וְלוֹלֵב וְהֹדֵם וְעֶרְבָה כְּשֵׁרִים וְנָאִים וּמַהֲדָרִים, וְנוֹזָה
לְקִים מִצּוֹת נְטִילַת אֲרֶבַע מִיָּנִים בְּזִמְנוֹ בְּתַכְלִית
הַשְּׁלֵמוֹת בְּקִדְשָׁהּ וּבִטְהָרָה גְּדוֹלָה, בְּאַהֲבָה וּבִירְאָה
בְּשִׂמְחָה וְחֻדוּהָ רַבָּה וְעִצּוּמָהּ. וְאַזְכָּה לֹאמַר הַלֵּל שְׁלֵם
בְּכוּנָה גְּדוֹלָה בְּאֶמֶת עִם כָּל הָאֲרֶבֶעָה מִיָּנִים
וְהוֹשְׁעָנוֹת, וְלִנְעֻנֵּעַ כָּל הַנְּעֻנוּעִים הַקְדוֹשִׁים וּלְהַקִּיף
הַהֶקְפּוֹת הַנּוֹרָאוֹת, וְהַכֵּל בְּאַהֲבָה וּבִירְאָה וּבְשִׂמְחָה
רַבָּה וְעִצּוּמָהּ, בְּכוּנַת הַלֵּב בְּאֶמֶת וּבִדְבָקוֹת נִפְלְאָה
וּבְהִתְלַהֲבוֹת גְּדוֹלָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא

בַּאֲמַת וּבְתַמִּים, כְּרִצֹּנָה וְכִרְצוֹן צִדִּיקִיךָ הָאֲמִתִּיִּים,
וְאִזְכָּה עַל יְדֵי הַנְּעֻנָּעִים לְהַמְשִׁיךְ הָאָרֶה מִהַמְּחִין
שֶׁפֶּרֶאשׁ לַתּוֹךְ הַשְּׂשָׁה קִצּוֹת, וּמִשָּׁם יִהְיוּ נִמְשָׁכִין
הַמְּחִין לְבַחֲנִית מַלְכוּת, וְיִתְגַּלֶּה מַלְכוּתְךָ לְעֵין כָּל,
וְנִזְכָּה לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרַתְךָ וְכְבוֹד הַדָּר
מַלְכוּתְךָ, וְיֵדַע כָּל פְּעוּל כִּי אַתָּה פֹּעֵלְתוֹ וְיִבִּין כָּל יִצּוֹר
כִּי אַתָּה יִצְרָתוֹ. וְכָל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְיוֹ יִתְנוּ
כְּבוֹד וְהַדָּר לְמַלְכוּתְךָ: שֵׁם, נו.

ספור הגן

בַּיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל שִׁבְעַת יְמֵי הַמַּשְׁתָּה חֲזָרוּ וְזָכְרוּ הַזּוּג הַזֶּה
אֶת הַבְּעֻטְלִיר הַשְּׁנִי, הֵינּוּ הַחֲרֵשׁ שֶׁהִחִיָּה אוֹתָם וְנָתַן
לָהֶם לֶחֶם. וְהָיוּ בּוֹכִים וּמִתְנַעֲנָעִים: אֵיךְ לוֹקְחִין לֶכָּאֵן אֶת
אוֹתוֹ הַבְּעֻטְלִיר הַחֲרֵשׁ שֶׁהִחִיָּה אוֹתָנוּ כֵּן? בְּתוֹךְ שֶׁהָיוּ
מִתְנַעֲנָעִים אַחֲרָיו, וְהִנֵּה הוּא בָּא וְאָמַר הִנְנִי. וְנָפַל עֲלֵיהֶם
וְנָשַׁק אוֹתָם, וְאָמַר לָהֶם: עֲתָה אֲנִי נּוֹתֵן לָכֶם בְּמִתְנָה
שֶׁתְּהִיוּ כְּמוֹנִי, שֶׁתְּחִיו חַיִּים טוֹבִים כְּמוֹנִי. כִּי בְּתַחֲלָה בִּרְכָתִי
אַתְּכֶם בָּזָה, וְעַתָּה אֲנִי נּוֹתֵן לָכֶם חַיִּים טוֹבִים שְׁלִי, בְּמִתְנָה
גְּמוּרָה לְדִרְשָׁה. וְאַתֶּם סוֹבְרִים שְׁאֲנִי חֲרֵשׁ? אֵין אֲנִי חֲרֵשׁ
כָּלָל. רַק שֶׁכָּל הָעוֹלָם כָּלוּ אֵינּוּ עוֹלָה אֲצִלִּי לְכָלוּם,
שֶׁאֲשַׁמַּע הַחֲסָרוֹן שֶׁלָּהֶם. כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת, כָּלֵם הֵם מִן

חֲסִירוֹנוֹת. כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד צוּעֵק עַל חֲסִירוֹנוֹ. וְאִפְּלוּ כָּל
הַשְּׂמָחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, כָּלֵם הֵם רַק מַחֲמַת הַחֲסָרוֹן שֶׁשָּׂמַח עַל
הַחֲסָרוֹן שֶׁחָסַר לוֹ וְנִתְמַלֵּא. וְאַצְּלִי כָּל הָעוֹלָם בְּלוֹ אֵינוֹ
עוֹלָה לְכָלוֹם, שֶׁיִּכְנָסוּ בְּאֲזֵני הַחֲסָרוֹן שֶׁלָּהֶם. כִּי אֲנִי חֵי חַיִּים
טוֹבִים שְׂאִין בָּהֶם שׁוֹם חֲסָרוֹן. וַיֵּשׁ לִי הַסִּפָּמָה עַל זֶה שְׂאֲנִי
חֵי חַיִּים טוֹבִים מִן הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׁירוֹת. וְחַיִּים טוֹבִים שָׁלוֹ
הָיוּ שֶׁהָיָה אוֹכֵל לֶחֶם וְשׂוֹתָה מַיִם. (וְסֵפֶר לָהֶם) כִּי יֵשׁ
מְדִינָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲשִׁירוֹת גְּדוֹל, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אוֹצְרוֹת גְּדוֹלִים.
פַּעַם אַחַת נִתְקַבְּצוּ, וְהִתְחִיל כָּל אֶחָד לְהַתְפָּאֵר עִם חַיִּים
טוֹבִים שָׁלוֹ, אֵיךְ הוּא חֵי חַיִּים טוֹבִים. וְכֵן סִפֵּר כָּל אֶחָד
וְאֶחָד מִסֵּדֶר הַחַיִּים טוֹבִים שָׁלוֹ.

וְעֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי לָהֶם, אֲנִי חֵי חַיִּים טוֹבִים שֶׁהֵם טוֹבִים יוֹתֵר
מִחַיִּים טוֹבִים שֶׁלָּכֶם. וְהָא רְאִיָּה, כִּי אִם אַתֶּם חַיִּים
חַיִּים טוֹבִים, אֶרְאֶה אִם תּוּכְלוּ לְהוֹשִׁיעַ אֶת מְדִינָה פְּלוֹנִית.
הָיוֹת שֶׁיֵּשׁ מְדִינָה שֶׁהָיָה לָהֶם גֶּן. וְהָיָה בְּאוֹתוֹ הַגֶּן פְּרוֹת
שֶׁהָיָה לָהֶם כָּל מִינֵי טַעְמִים שֶׁבְּעוֹלָם. גַּם הָיָה שֵׁם כָּל מִינֵי
רִיחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, גַּם הָיוּ שֵׁם כָּל מִינֵי מְרָאָה כָּל הַגּוֹנֵן וְכָל
(הַקּוֹוִיֵּאטִין) שֶׁבְּעוֹלָם, הַכֹּל הָיָה שֵׁם בְּאוֹתוֹ הַגֶּן.

וְהָיָה עַל הַגֶּן גִּנְנִי אֶחָד שְׁקוֹרִין (אֲגֶרֶאדְנִיק). וְהָיוּ בְּנֵי אוֹתוֹ
הַמְּדִינָה חַיִּים חַיִּים טוֹבִים עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַגֶּן. וְנֶאֱבָד
שֵׁם הַגִּנְנִי. וְכָל מָה שֶׁהָיָה שֵׁם בְּאוֹתוֹ הַגֶּן, בְּוֹדָאֵי מִכְרַח

להיות כלה ונפסק, מאחר שאין שם הממנה דהינו הנגני.
 אבל אף על פי כן היו יכולים לחיות מן הספידים שבגן.
 ובא עליהם מלך אכזר על אותה המדינה ולא היה יכול
 לעשות להם דבר. והלך וקלקל את החיים טובים של
 המדינה, שהיה להם מן הגן. ולא שקלקל את הגן, רק
 שהשאיר שם באותה המדינה ג' פתות עבדים, וצוה
 עליהם שיעשו מה שפקד עליהם. ועל ידי זה קלקלו את
 הטעם. שעל ידי מה שעשו שם, כל מי שירצה לטעם איזה
 טעם יהיה טעם נבלה. וכן קלקלו את הריח, שכל הריחות
 יהיה להם ריח חלבנה. וכן קלקלו את המראה, שהחשיכו
 את העינים כאלו יש עננים ועבים (הכל על ידי מה שעשו
 שם, באשר צוה עליהם מלך האכזר כנ"ל). ועתה אם
 אתם חיים חיים טובים, אראה אם תוכלו להושיע אותם.
 ואני אומר לכם (כל זה דברי החרש הנ"ל) שאם לא
 תושיעו אותם יוכלו הקלקולים הנ"ל של אותו המדינה
 להזיק לכם גם-כן. והלכו העשירים הנ"ל אל אותו
 המדינה, וגם אני הלכתי עמם. וגם בדרך הלזכר היו
 חיים גם-כן כל אחד ואחד חיים טובים שלו, כי היו להם
 אוצרות כנ"ל. כשבאו סמוך למדינה, התחיל להתקלקל
 גם אצלם הטעם ושאר הדברים, והרגישו בעצמם
 שנתקלקל אצלם. ואמרתי להם: אם עתה, שעדין לא
 נכנסתם אצלם כבר נתקלקל אצלכם הטעם וכו', ואיך

יְהִיָּה אִם תִּפְנְסוּ לָשֵׁם? וּמִכָּל שָׂפָן אֵיךְ תּוּכְלוּ לְהוֹשִׁיעַ אוֹתָם. וְלִקְחֹתִי לֶחֶם שְׁלִי וּמִים שְׁלִי וְנָתַתִּי לָהֶם. וְהִרְגִּישׁוּ בִלְחֵם וּמִים שְׁלִי כָּל הַטַּעֲמִים (וְכָל הַרִיחוֹת וְכו') וְנָתַתִּיקֵן מָה שֶׁנִּתְקַלְקַל אֲצֵלָם.

וּבְנֵי הַמְּדִינָה הַזֶּה"ל, הֵינּוּ הַמְּדִינָה שֶׁהִיָּה שֵׁם הַגֶּן הַזֶּה"ל, הִתְחִילוּ לִפְקַח עַל תְּקוּן הַמְּדִינָה שֶׁנִּתְקַלְקַל אֲצֵלָם הַטַּעַם וְכו' כֵּן"ל. וְנִתְיָשְׁבוּ, הֵיזֶה שֵׁישׁ מְדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת (הֵינּוּ אוֹתוֹ הַמְּדִינָה עֲצָמָה הַזֶּה"ל), וְנִרְאָה לָהֶם שֶׁהִגְנִנִי שְׁלָהֶם שֶׁנֶּאֱבָד (שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה לָהֶם חַיִּים טוֹבִים) הוּא מִשְׁרֵשׁ אֶחָד עִם אוֹתָן בְּנֵי הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת שֵׁישׁ לָהֶם גַּם-כֵּן חַיִּים טוֹבִים, עַל כֵּן הָיְתָה עֲצָתָם לְשַׁלַּח אֶל אוֹתוֹ הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת, וּבִדְאִי יוֹשִׁיעוּ אוֹתָם. וְכֵן עָשׂוּ, וְשַׁלְּחוּ שְׁלוּחִים אֶל אוֹתוֹ הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת. וְהִלְכוּ הַשְּׁלוּחִים וּפָגְעוּ בָהֶם (הֵינּוּ שֶׁהַשְּׁלוּחִים פָּגְעוּ בְּבְנֵי אוֹתוֹ הַמְּדִינָה עֲצָמָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת, כִּי הֵם הָיוּ רוֹצִים לִילֵךְ אֲצֵלָם כֵּן"ל). וְשָׁאֲלוּ אֶת הַשְּׁלוּחִים: לְהִיכֵן אַתֶּם הוֹלְכִים? הִשִּׁיבוּ: אֲנִי הוֹלְכִים אֶל אוֹתוֹ הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת שִׁוְיָשִׁיעוּ אוֹתָנוּ. עָנוּ וְאָמְרוּ: אֲנַחְנוּ בְּעֲצָמֵנוּ הֵם בְּנֵי אוֹתָהּ הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת, וְאֲנִי הוֹלְכִים אֲצֵלְכֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי לָהֶם (הֵינּוּ הַחֵרֵשׁ שֶׁמִּסְפָּר כָּל זֶה אָמַר לָהֶם): הֲלֹא אַתֶּם צָרִיכִים אֵלַי.

כי אתם לא תוכלו לילך לשם להושיע להם פנ"ל. על פן
אתם תשארו כאן, ואני אלך עם השלוחים להושיע להם.
והלכתי עמם ונכנסתי במדינה באיזה עיר, ובאתי
וראיתי, שבאים אנשים ואומרים איזה דבר
הלצה שקורין (ווערטיל). ואחר-כך מתקבצים עליהם עוד
איזה בני אדם עד שנעשה איזה קבוץ, ואומרים איזה דברי
הלצות (הינו ווערטליך) והם מחיכים ושוחקים. והייתי
אזני ושמעתי שהם מדברים גבול פה. וזה אומר דברי גבול
פה, וזה אומר בדרקות יותר, וזה שוחק וזה יש לו הנאה
וכיוצא. אחר-כך הלכתי להלן לעיר אחרת, וראיתי ששני
בני אדם מריבים זה עם זה מחמת איזה משא ומתן. והלכו
אל הבית-דין לדין, ופסק להם הבית-דין: זה זכאי וזה חייב.
ויצאו מן הבית-דין. אחר-כך חזרו ונתקוטטו זה עם זה.
ואמרו שאינם רוצים זה הבית-דין, רק הם רוצים בית-דין
אחר. ובחרו להם בית-דין אחר (כי מאחר שהם מרצים על
אותו הבית-דין שבחרו להם יכולין לדון לפניהם) ודנו לפני
אותו הבית-דין. אחר-כך חזרו ונתקוטטו אחד מאלו עם
אחר, ובחרו להם בית-דין אחר. וכן היו מריבים
ומתקוטטים שם, ובחרו להם פמה בתי דינים, עד שכל
העיר היתה מלאה מבתי דינים. והסתכלתי שזה מחמת
שאין שם אמת. ועתה זה מטה דין וגושא פנים לזה,

ואחר-כך חִבְרוּ נוֹשֵׂא פָנִים לוֹ, כִּי הֵם מְקַבְּלִים שְׂחָד וְאִין
בָּהֶם אֱמֶת.

אחר-כך רָאִיתִי שֶׁהֵם מְלֵאִים נְאוּף מִמֶּשׁ, וַיֵּשׁ שֵׁם נְאוּף
הָרַבָּה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּהֵתֵר אֲצֻלָּם. וְאָמַרְתִּי לָהֶם,
שְׁבִשְׁבִּיל זֶה נִתְקַלְקַל אֲצֻלָּם הַטַּעַם וְהָרִיחַ וְהַמְרָאָה. כִּי זֶה
הַמֶּלֶךְ הָאֲכֹזֵר הַשְּׂאִיר אֲצֻלָּם ג' כֶּתוּת עֲבָדִים הֵנ"ל שִׁיחִיו
הוֹלְכִים וּמְקַלְקֵלִים אֶת הַמְּדִינָה. שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים וּמַדְבְּרִים
בֵּינֵיהֶם נְבוּלָה פֶּה וְהַכְּנִיסוּ נְבוּלָה פֶּה בְּתוֹךְ הַמְּדִינָה, וְעַל-יְדֵי
נְבוּלָה פֶּה נִתְקַלְקַל הַטַּעַם שְׁכָל הַטַּעֲמִים הֵם טַעַם נְבֻלָּה. וְכֵן
הֵם הַכְּנִיסוּ שְׂחָד בְּמְדִינָה וְעַל יְדֵי זֶה נִחְשְׁכוּ הָעֵינַיִם
וְנִתְקַלְקַל הַמְּרָאָה כִּי הַשְׂחָד יַעֲזֹר עֵינֵי חֲכָמִים. וְכֵן הֵם
הַכְּנִיסוּ נְאוּף בְּמְדִינָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקַל הָרִיחַ (וְעֵין
בְּמָקוֹם אֲחֵר בְּדַבְּרֵינוּ שְׁעַל-יְדֵי נְאוּף נִפְגָּם הָרִיחַ). עַל כֵּן
תִּרְאוּ לְתַקֵּן אֶת הַמְּדִינָה מִג' עֲבֻרוֹת אֵלּוּ, וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי
הָאֲנָשִׁים הֵנ"ל וּלְגַרְשָׁם. וְאִזּוּ כְּשֶׁתִּתְקַנּוּ ג' עֲבֻרוֹת אֵלּוּ, לֹא
דִּי שִׁיתַּתְקֵן הַטַּעַם וְהַמְּרָאָה וְהָרִיחַ, כִּי אִם גַּם הַגְּנִי
שֶׁנֶּאֱבָר יוּכַל גַּם-כֵּן לְהַמְצִיא.

וַעֲשׂוּ-כֵן. וְהִתְחִילוּ לְתַקֵּן אֶת הַמְּדִינָה מִג' עֲבֻרוֹת אֵלּוּ.
וּחְפֹּשׂוּ אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים הֵנ"ל, וְהָיוּ תוֹפְסִים אֶת
אִיזָה אָדָם וְשׂוֹאֲלִין אוֹתוֹ מֵהֵיכָן בָּאתָ לְכָאן. עַד שֶׁנִּתְבָּרְרוּ
אֲצֻלָּם הָאֲנָשִׁים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָאֲכֹזֵר הֵנ"ל וְגִרְשׁוּ אוֹתָם. וְתַקְּנוּ

את המדינה מעברות הנ"ל. בתוך כך נעשה רעש: אפשר
 אף-על-פי-כן זה המשגע שהולך ואומר שהוא הגנני, וכל
 אחד מחזיק אותו למשגע וזרקין אחריו אבנים ומגרשין
 אותו, אפשר אף-על-פי-כן אולי הוא, הוא הגנני באמת.
 והלכו והביאו אותו לפניהם (הינו לפני אלו שישבו ותקנו
 את המדינה. וגם הוא, הינו החרש שמספר כל זה, היה
 שם), ואמרתי: בודאי זה הוא הגנני באמת (נמצא
 שנתתקן על ידו המדינה הזאת). נמצא שיש לי הסכמה
 מאותו המדינה של עשירות שאני חי חיים טובים. כי אני
 תקנתי את המדינה הנ"ל כנ"ל. ועתה אני נותן לכם
 במתנה את החיים טובים שלי. ונעשה שם שמחה גדולה
 וחדוה רבה מאד: ספורי מעשיות, מעשה משבעה בעטלר'ס (קבצנים).